

Alue-Integraattori

5/2004 20.12. - tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PAAKIRJOITUS

Alue- ja rakennepoliittikkaa tarvitaan koko EU:n alueella	1
■ EUROOPAN UNIONI	
Brysselin kuulumisia	2
EU:n tuleva rahoitusratkaisu	3
Maaseudun kehittämisasetus	4
Raja-alueyhteistyö	5
Yleisasetus koheesioseminaarin syynissä	6
Komissaari Hübnerin vierailu	7
Kaupunkipoliittikka vahvistuu	8
Ohjelmien tilannekatsaus	8
* Tavoiteohjelmat	
Alueiden kilpailukyky puntarissa	10
Verkosto rakennerahastotyön tukena	11

Tavoite 1 -ohjelmat	12
Tavoite 2 -ohjelmat	12
* Yhteisöaloitteet ja pilotit	
Interreg III B:n ja Interactin kuulumisia ..	13
* Pohjoismainen yhteistyö ja aluepolitiikka	
Alueministerit kokoontuivat	14
* Muuta	
EU-hankkeiden valintakriteerit ja tasa-arvo	14
■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka	
Maakuntaohjelmien toteuttamis-suunnitelmat	15
LVM:n aluestrategia	15
Kainuun hallintokokeilu	16
Aluekeskusohjelman väliarviointi	17

Teolliset seudut verkottuvat	18
Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän arviointi	18
Yhteistä vastuuta maaseudusta	19
Lapissa kasvua useilla aloilla	20
Palvelukeskuksen perustaminen	22
Seutukuntajakoa tarkistettu	22
Aluebarometri: kunnissa toiveikkautta	23
Osaamiskeskusohjelman linjaukset	23
Äkilliset rakennemuutosalueet	23
JUPA vie julkisia palveluita verkkoon	24
Koulutusta EU-hankkeiden hallinnointiin	25
Opetustoimen seutuseminaarit	25
■ SVENSK RESUMÉ	26

PÄÄKIRJOITUS

Alue- ja rakennepoliittikkaa tarvitaan koko EU:n alueella

EU:n jäsenmaiden hallitusten viime kesäkuussa hyväksymän unionin uuden perustuslaillisen sopimuksen mukaan unionin keskeisiä periaatteita ovat taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio. Unionin toiminta ja olemassaolo lähtevät siitä, että ollakseen elinvoimainen ja kilpailukykyinen vanhan pienen Euroopan kaikkien osien on kehitettävä tasapainoisesti, oltava hyviä paikkoja ihmisten elää ja tarjottava toimivat edellytykset elinkeinoille ja liiketoiminnalle. Unionin toimintaperiaatteisiin jo aiemminkin kuulunut alueellinen koheesio lisättiin uutena periaatteena perustuslailliseen sopimukseen.

Samanaikaisesti kun unioniin tuli kymmenen uutta jäsenvaltiota ja hallitukset hyväksyivät unionin uuden perustuslain eräät vanhat jäsenvaltiot ryhtyivät vaatimaan unionin budjetin ja sen myötä alue- ja rakennepoliittikan rajua karsimista. Asialla olivat ja ovat unionin suurimmat nettomaksajat. Tätä ”prosenttiliikettä” johtaa Englanti, joka näin myös valmistautuu puolustamaan aikanaan jäsenneuvotteluissaan kiristämäänsä poikkeuksellista jäsenmaksualennusta. Tällä nykyiseltä vuosiarvoltaan noin viiden miljardin euron alennuksella ei ole hyväksyttävää perustetta. Liikkeessä on mukana täysin rinnoin myös Ruotsi.

EU on vakavassa paikassa. Nyt ei ole kysymys vain vuosien 2007–2013 budjetin mitoituksesta ja painopisteistä vaan koko unionin toiminnan keskeisistä perustuslaillisista, poliittisista ja taloudellisista perus-

teista ja tavoitteista. Niillä on hintansa, jonka vain jäsenvaltiot voivat maksaa, kukin kantokykynsä mukaan. Kysymys on Euroopan tulevaisuudesta ja selviämisestä.

Suomen hallitus ja eduskunta ovat läheneet siitä, että EU:n kilpailukyky- ja monien muiden keskeisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tehokasta koko unionin kattavaa alue- ja rakennepoliittikkaa. Sen vuoksi Suomi tukee komission vuosille 2007–2013 ehdottaman alue- ja rakennepoliittikan periaatteita ja rahoituskehystä. Niiden puitteissa on mahdollista lunastaa uusille jäsenvaltioille annetut lupaukset ja toteuttaa vaikuttavaa politiikkaa myös vanhoissa jäsenvaltioissa. Erityisesti EU:n globaalien kilpailukykyyn välttämätön parantaminen edellyttää vanhojen jäsenvaltioiden heikkojen alueiden kehittämistä ja rakennemuutosten tukemista.

Hallituksen neuvottelutavoitteena on, että EU:n alue- ja rakennepoliittikan rahoitustaso säilyy lähes nykyisellään. Erityisenä kynnyskysymyksenä on kuten tunnettu Pohjois- ja Itä-Suomen erittäin harvaan asuttujen alueiden pysyttäminen unionin korkeimman aluetuen piirissä. Suomessa tehty arvio on, että tämä päätavoite voitaisiin parhaiten saavuttaa, jos nuo nykyiset tavoite 1 -alueet sijoitettaisiin myös uuden tavoite 1:n eli konvergenssitavoitteen piiriin. Tämä ei ole kuitenkaan mitenkään yksiselitteistä kuten aluekehitysjohtaja **Mårten Johansson** toisaalla tässä lehdes-

sä vaiheessa yhden ratkaisun ja taktiikan varaan varsinkin, kun koko peli on harvinaisen pahasti vielä auki. Tärkeintä on tietenkin tavoitteen saavuttaminen.

Realistisen tilannearvion mukaan meillä on hyvät mahdollisuudet saavuttaa pää-tavoitteemme ja pitää Pohjois- ja Itä-Suomi nykytasoinen rahoituksen piirissä kuten komissio on luvannut ja toistuvasti meille vakuuttanut. Neuvottelujen ongelmanasettelu pelkistyy Suomen kannalta siihen, missä määrin EU:n aluetukea on jatkossa käytettävissä Länsi- ja Etelä-Suomen edelleen välttämättömien rakennemuutosten hoitoon. Jotta tässä voisimme päästä tavoitteeseemme eli lähellä nykyistä olevaan rahoitustasoon, tarvitaan alue- ja rakennepoliittikan rahoituksessa kohtuullinen eli komission ehdotuksen tuntumassa oleva kokonaisrahoitus. Tämä on nyt uhattuna eräiden vanhojen jäsenvaltioiden itsekkään ja lyhytnäköisen politiikan vuoksi. Tarvitaan myös jatkuva hyvä yhteistyö komission kanssa. Se meillä on kuten uuden aluepoliittisen komissaarin **Danuta Hübnerin** vierailu Suomessa neljäntenä ja viidentenä virkapäivänään osoitti. Tarvitsemme myös toimivat neuvotteluyhteydet muiden jäsenmaiden kanssa. Sellaisetkin meillä on. Ja välttämättä tarvitsemme vahvaa sisäistä yhteistyötä eritoten ministeriöiden kesken sekä ministeriöiden ja maakuntien välillä. Pitäkäämme myös siitä yhdessä huoli.

Pekka Kilpi

Brysselin kuulumisia

Unionin rahoituskehysten 2007–2013 ja alue- ja rakennepoliittikan asetusten käsittely etenee kaikilla rintamilla. Tavoitteena on edelleen koko pakettia koskevan poliittisen päätöksen aikaansaaminen ensi kesäkuun Eurooppa-neuvostossa. Pari kuukautta sitten tavoite näytti täysin mahdottomalta, mutta nyt sanoisin, että toivoa on ilmassa ja että päätös ensi vuoden kesäkuussa on mahdollinen. Muussa tapauksessa on suuri riski, että sopua rahoituskehystä ei saavuteta ennen vuotta 2006.

Budjettia ei voi leikata aluepolitiikan kustannuksella

Aluepolitiikasta vastaava komission jäsen **Danuta Hübner** kävi parlamentin aluekehitysvaliokunnassa keskiviikkona 24. marraskuuta. Hübner kertoi valiokunnalle rahoituskehysneuvottelujen edistymisestä sekä koheesiopolitiikan uudistuksen etenemisestä. Hän myönsi neuvottelutilanteen olevan vaikea. ”Komission heinäkuinen ehdotus on hyvin tasapainotettu, mutta nettomaksajien huolenaiheita on lähestyttävä kompromissin saavuttamiseksi. Vaikka koheesiopolitiikka voikin olla yksi väline kompromissin rakentamisessa, se ei saa olla tärkein. En voi kuvitella, että jos budjettia päätetään leikata, se tapahtuisi yhden politiikan kustannuksella. Unionin laajentumisen on heijastuttava neuvottelutuloksessa”.

Hübner kertoi komission pitävän edelleen kiinni tavoitteesta löytää rahoituskehyksiä koskeva kompromissi Luxemburgin puheenjohtajuuskaudella eli kesäkuuhun 2005 mennessä. Seuraavan puheenjohtajamaan eli Ison-Britannian kaudella ongelmaksi nousee sen oma jäsenmaksualennus. Sen jälkeen vuonna 2006 monessa jäsenvaltiossa pidetään vaalit. Asiaan vaikuttavina tekijöinä Hübner mainitsi vielä perustuslailisen sopimuksen ratifiointiprosessin sekä päätöksenteon Unionin laajentumisesta. ”Mitä pidempään sopu viivästyy, sitä vaikeammiksi ajat muuttuvat”.

Rahoituskehysten käsittely etenee parlamentissa

Parlamentti pyrkii määrittelemään kansansa rahoituskehyksiin viimeistään

toukokuussa. Asiaa valmisteleva väliaikainen valiokunta odottaa muilta parlamentin valiokunnilta lausuntoja helmikuun 2005 loppuun mennessä. Puhemies **Josep Borrellin** johtaman valiokunnan tehtävänä on Euroopan parlamentin poliittisten painopisteiden määrittely sekä rahoituskehysten että lainsäädännön osalta. Valiokunta suunnittelee myös kansallisten parlamenttien kutsumista valmistelutyöhön. Borrell muistuttaa, että rahoituskehystä ei voi olla ilman parlamentin ja neuvoston välistä sopimusta, sillä voimassa olevassa perustamissopimuksessa säädetään vain vuosittaisista talousarvioista, ei useamman vuoden rahoituskehystä.

Eurooppa-neuvosto joulukuussa

Alankomaiden EU-puheenjohtajuuskauden päättävä Eurooppa-neuvoston kokous järjestetään Brysselissä 16.–17.12.2004. Tähän kokoukseen puheenjohtajamaa laatii raportin sekä ad hoc -ryhmän keskusteluista että niistä rakennetoimien työryhmässä käsitellyistä yleisastuksen pääkohdista, joista on mahdollisuus saavuttaa jonkinasteinen yhteisymmärrys jäsenmaiden kesken. Muiden asetusten osalta raporttiin tulee selostus niiden käsittelytilanteesta.

Yleisasetuksen käsittelyssä on yhteisymmärrystä syksyn aikana etsitty seuraavista aiheista: tuen keskeiset periaatteet kuten kumppanuus, suhteellisuus ja täydentävyys; strateginen lähestymistapa; tuen tehokkuuden arviointi; suoritusvaraus ja kansallinen varaus sekä komitologia.

Maiden väliset suurimmat erimielisyydet koskevat strategista lähestymistapaa. Eräät maat eivät hyväksy sitä ollenkaan. Monet pelkäävät, että yhteisön strategisten suuntaviivojen ja kansallisen strategisen viitekehysten laatiminen johtaa ylhäältä ohjautuvaan lähestymistapaan, jolloin alueiden tarpeita ja painotuksia ei voida riittävästi ottaa huomioon. Pelätään myös, että ohjelmien aloitus viivästyy, kun vaaditaan lisää asiakirjoja. Pelkona on ollut myös, että asetuksia hyväksyttäessä ei tarkalleen tiedetä, mistä päätetään, eli mitä ehdotettu yhteisön strategia käytännös-

sä tarkoittaa.

Komissio on pyrkinyt hälventämään aikatauluja ja sisältöjä koskevia pelkoja lupaamalla aloittaa keskustelut jäsenmaiden kanssa yhteisön strategiaan sisällytettävistä asioista. Nämä keskustelut käydään tammikuun ja pääsiäisen välillä. Pääsiäisestä toukokuuhun komissio pyrkii kahdenvälisissä keskusteluissa käymään läpi asiakirjan sisällön, jotta päättäessään asetusten hyväksymisestä kesäkuussa, maat tietävät, mistä päättävät.

Koheesion ystävät

Myös keskustelut jäsenmaiden välillä ovat tiivistyneet. Koheesion ystävät -ryhmä, eli Espanja, Portugal, Kreikka ja kymmenen uutta jäsenmaata, kokoontui Brysselissä 21.10. Seuraava kokous pidettiin Varsovassa 3.12. Ryhmä puolustaa komission rahoitusesitystä ja pitää sitä miniminä. Se koskiskelee joukkoonsa Suomea, Irlantia, Italiaa ja Belgiaa. Ne eivät kuulu kuuden nettomaksajan ryhmään, joka pitäytyy edelleen vaatimuksissa rajoittaa unionin budjetti yhteen prosenttiin jäsenmaiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Tähän joukkoon lasketaan kuuluvaksi myös Tanska, kun taas Luxemburg on tulevana puheenjohtajana pysytellyt puolueettomana.

Jos niin onnellisesti käy, että ratkaisu todella saadaan aikaan jo kesäkuussa, antaisi se hyvän lähtökohdan tulevan ohjelmakauden suunnittelulle. Suomessa tulee kevään aikana keskustella kaikkien kumppaneiden kesken siitä, mitä tulevalle kaudella EU-rahoituksella tehdään, mitkä ovat tärkeimmät painopisteet ja alueet, joille toimet kohdistetaan, ja mitkä ovat ne tavoitteet, jotka panostuksella halutaan saavuttaa.

Kielo Karioja

EU:n tuleva rahoitusratkaisu entistä poliittisempi

Agenda 2007 -neuvotteluissa ei ole syksyn aikana juurikaan edistytty rahoitusasioissa. Suuret nettomaksajamaat eivät ole näyttäneet halukkuutta liikkua tiukasta 1 prosentin budjettilinjastaan. Tuo linja tarkoittaisi, että EU:n menot olisivat yksi prosentti unionin yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Uudet jäsenvaltiot sekä Kreikka, Espanja että Portugali ovat lähempänä komission 1,26 prosentin linjaa, joskin jotkut niistä ovat osoittaneet ymmärrystä myös nettomaksajamaiden argumenteille. Suomen ajaman kompromissilinjan (1,1 %) tueksi ei ole syntynyt tungosta.

Komission rahoituskehysesitys merkitsee vuosina 2007–2013 yhteensä 1025 miljardia ja kuuden nettomaksajamaan 815 miljardia euroa. Jos sopua on tarkoitus etsiä 900 miljardin (1,10 %) tasolta, EU:n menoja tulisi leikata noin 13 prosenttia eli 18 miljardia vuodessa komission esityksestä. Kuuden nettomaksajamaan linja edellyttäisi noin 30 miljardin euron säästöä vuodessa komission esityksestä. Yhden prosentin linja lienee kuitenkin melko epärealistinen ottaen huomioon, että EU:n menot jo vuonna 2004 saavuttavat tämän tason. Laajentuneen EU:n menot vuosina 2007–2013 tuskin voivat olla alhaisemmat kuin 2004–2006.

Neuvoston tavoitteena on, että rahoitusratkaisu tehdään kesäkuussa 2005 Luxemburgin puheenjohtajuuden aikana. Tämä edellyttää määrätietoista kompromissin etsimistä tammikuusta alkaen. Sopus kesäkuussa ei ole mahdollisuus ottaen huomioon, että neuvoston pöydällä on muita poliittisia ongelmia, joiden ratkaisu voisi tyydyttää ainakin Saksaa ja Ranskaa (esimerkiksi budjettivajeen tulkinnat). Mahdollinen kompromissi EU:n kokonaisrahoituksesta vuosille 2007–2013 ylittää tuskin 900 miljardia. Jos ratkaisu ei synny kesäkuussa 2005 näyttää entistä todennäköisemmältä, että neuvottelut jatkuvat vuodelle 2006.

Alue- ja rakennepoliittikan tulos

Tärkeimmät tekijät, jotka vaikuttavat Suomen alue- ja rakennepoliittikan neuvottelutulokseen ovat budjettiotsakkeen 1b (koheesipoliittikan) rahoitus ja siihen liittyen menoleikkausten kohdistuminen sekä tukien maittaisen/alueellisen jaon kriteerit ja niiden painotukset.

Kokonaisrahoitus: Komission esitys rahoituksesta on noin 336 miljardia euroa. Näkemyserot eri maiden välillä

vaihtelevat 190 miljardista 355 miljardiin euroon. Jos kokonaisrahoitukselle haetaan kompromissiratkaisu joka olisi kokoluokassa 900 miljardia euroa, alue- ja rakennepoliittikan mitoitus lienee haarukassa 300–270 miljardia euroa. Tämä on 10–20 prosenttia vähemmän kuin mitä komissio on esittänyt.

Menoleikkausten kohdistuminen: Leikkauspaineet kohdistuvat vanhojen jäsenvaltioiden rahoitukseen ja etenkin alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteeseen sekä alueelliseen yhteistyötavoitteeseen. Tämä on kriittistä Suomelle, koska tällä kaudella yli puolet Suomen EU-ohjelmarahoituksesta tulee tavoitteista 2 ja 3 sekä yhteisöaloitteista. On loogista, että taakankantoa säästöissä tulee jakaa uusien ja vanhojen jäsenmaiden kesken säästöjen pääpainon kohdistuessa kuitenkin vanhoihin jäsenmaihiin.

Kriteerit: Kolmas tekijä, joka vaikuttaa Suomen tulokseen on tukien maittaiset ja alueelliset jakokriteerit. Komission lokakuun lopulla julkaisemassa uudessa tarkennetussa metodologiassa ja kriteeristöissä painottuu väestön määrä. Kriteereistä pinta-ala/asukas ja työttömyys ovat Suomelle edullisimmat. Esitetyt kriteerit ja niiden painotukset heikentävät erityisesti Länsi- ja Etelä-Suomen rahoitusta. Toisaalta raja-alueväestön entistä suurempi painotus parantaa alueellisen yhteistyön rahoitusta.

Verrattuna tämän kauden rahoitukseen, joka on noin 2,1 miljardia euroa vuoden 2004 hinnassa (ilman luonnonvaraotsakkeeseen siirrettävää maaseuturahoitusta, joka on ollut 210 miljoonaa euroa) Suomen saama rahoitus voisi olla 10–20 prosenttia pienempi kuin vielä syyskuussa arvioitiin. Suomen hallitus on pyytänyt komissiota korjaamaan indikaattoreita mm. ottamalla paremmin huomioon alueiden välisiä työttömyyseroja, hienosäätämäl-

lä harvan asutuksen laskutapaa ja lisäämällä raja-alueiden väestömäärän painoarvoa.

Antaako konvergenssitavoite parhaan tuloksen?

Kotimaisessa keskustelussa on usein korostettu, että paras kokonaistulos saavutetaan ainoastaan, jos Itä- ja Pohjois-Suomi saadaan konvergenssitavoitteeseen. Tämä väite kuulostaa faktalta, mutta on fiktiota.

Oletus ei vastaa neuvotteluprosessin luonnetta ja logiikkaa. Rahoituksen jakautuminen maittain on erittäin poliittinen. Komissio on vuoden aikana etsinyt kriteerejä, jotka toisaalta heijastavat alueellisia kehittyneisyyseroja, toisaalta varmistavat poliittisesti kestävänn lopputuloksen kaikille jäsenvaltioille nykytilanteeseen verrattuna. Komissio on laskenut minkä tyyppisiä indikaattoreita tarvitaan, jotta saadaan tasapainoinen lopputulos. Myöskään Madeiralle ja Kanariansaarille ei ole esitetty konvergenssitavoitetta, joskin 40 euron ”top-up” -rahoitus tulee konvergenssirahoituksesta.

Komissio ei esitä Itä- ja Pohjois-Suomea konvergenssitavoitteeseen, vaan erityisratkaisua joka takaisi niille suurin piirtein nykytasoisien tuen, lähtien komission esittämästä rahoitustasosta eli 336 miljardia euroa. Muut jäsenvaltiot seuraavat tarkkaan, mikä on Suomen saama kokonaisrahoitus, josta ne joutuvat maksamaan osuutensa.

On mahdollista, että Suomea koskeva erityisratkaisu neuvotteluissa voidaan sisällyttää osaksi tai kokonaan omana alakohtana konvergenssitavoitteen alle. Se ei kuitenkaan ole tae sille, että Länsi- ja Etelä-Suomen rahoitusasema parantuisi. Erityisratkaisulla on hintansa. Usein toistettu kysymys on: ”haluaako Suomi statusta vai rahaa?”

Tosiasia on, että Itä- ja Pohjois-Suomea koskeva neuvottelutavoite, rahoitustason säilyttäminen, edellyttäisi erityismenettelyjä myös konvergenssitavoitteen sisällä. Suomen nykyisten tavoite 1 -alueiden tukiaste laajentuneen EU:n konvergenssitavoitteessa olisi arviolta alle 110 euroa/asukas (maaseuturahoitus mukaan lukien). Syynä tähän on Itä- ja Pohjois-Suomen nykyisen tavoite 1 -alueen korkea alueellinen

Uusi maaseudun kehittämisasetus nykyisen kauden linjoilla

Komission ehdotus uudeksi neuvoston maaseudun kehittämisasetukseksi 2007–2013 on sisällöllisesti suoraa jatkoa nykyiselle kaudelle. Hallinnon yksinkertaistamiseksi kaikki toimet rahoitetaan yhdestä maaseudun kehittämisrahastosta yhtenäisillä toimeenpanon säädöksillä. Kalatalouden toimenpiteet rahoitetaan edelleen omasta kalatalousrahastosta, mutta strategiat ja ohjelmat valmistellaan koko maata koskien.

Maaseudun kehittämistoimissa paikallisyhteisöjen ja paikallisten toimintaryhmien LEADER-tyyppinen toiminta otetaan osaksi ohjelmien toteutusta. Maaseuturahaston rahoituksella voidaan tukea nyt myös aiempaa laajemmin maaseudun elinkeinoja. Maataloudessa Suomen kannalta vaikein kohta on LFA-tukialueen uudelleen määrittely. Uuden asetuksen mukaan vuoristoalue (+- pohjoisen tuen alue) ja rannikon erityisalue pysyisivät tuen piirissä, mutta näiden välillä oleva alue ei automaattisesti siihen kuuluisi. Suo-

BKT/asukas (83 % EU25 keskiarvosta) sekä toisaalta koko maan vaurausaste (yli EU25 keskiarvon). Jos Suomen nykyinen tavoite 1 -alue olisi Bulgariassa tukitaso voisi olla lähempänä nykyistä 147 euroa, koska maan alhaisempi vaurausaste vaikuttaa oleellisesti lopputulokseen. Konvergenssitavoitteeseen pääsemisen etuna olisi keinovalikoiman säilyminen entisellään.

Hallituksen neuvottelutavoitteena on, että EU:n alue- ja rakennepoliittikan rahoitustaso säilyisi lähes nykyisellään. Tavoitteena on myös, että Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmiin sisältyvä maaseuturahaus taataan ensi kaudella. Tuloksen kannalta ratkaisevien jakokriteerien sisältöön ja painotukseen Suomen näkökulmasta on neuvotteluissa kiinnitetty huomiota muun muassa aluepolitiikan komissaari **Hübnerin** Suomen-vierailun yhteydessä marraskuun lopussa. Suurin epävarmuustekijä tässä vaiheessa on koheesipoliittikan kokonaisrahoitus ja sen kohdentuminen eri tavoitteisiin.

Mårten Johansson

men lähtökohtana on se, että koko maa on EU-mittakaavassa epäsuotuisa viljelyaluetta. Tämän tavoitteen läpi ajaminen tulee olemaan vaikeaa, koska Keski-Euroopasta löytyisi kokonaisia maita, joissa epäsuotuisia alueita ei olisi lainkaan. Tätä sikäläiset viljelijät eivät tietenkään voi hyväksyä.

Kolme toimintalinjaa

Komissio esittää, että maaseudun kehittämistoimenpiteet jaoteltaisiin kolmeen linjaan, jotka olisivat

I maa- ja metsätalouden kilpailukyvyyn kehittäminen

II ympäristön ja maaseudun parantaminen maankäyttötapojen avulla

III maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen ja maaseutualueiden elämän laatu

Lisäksi LEADER-tyyppistä, paikallislähtöistä toimintatapaa voi käyttää kaikissa kolmessa toimintalinjassa.

Ensimmäiseen linjaan kuuluisivat mm. nuorten viljelijöiden tuet, maatalojen investoinnit, viljelijöiden koulutus, tuki elintarvikkeiden laatuajrjestelmille sekä elintarvikkeiden ja puun ensiasteen jalostus. Toiseen linjaan kuuluisivat mm. epäsuotuisien alueiden tuet, NATURA 2000 -alueille maksettavat tuet, ympäristötuki ja eläinten hyvinvoinnin tuki sekä metsätaloukselle osoitettavat tuet. Kolmanteen linjaan kuuluisivat mm. maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen, mikroyritysten perustamistuki, turismin kehittäminen ja maaseutuväestön peruspalvelujen turvaaminen.

Komission ensimmäisen ehdotuksen mukaan yhteisön osarahoituksesta vähintään 15 % tulisi osoittaa ensimmäiselle linjalle, 25 % toiselle linjalle ja 15 % kolmannelle linjalle. LEADER-tyyppinen toiminta voisi olla osana kaikissa kolmessa toimintalinjassa yhteensä 7 % yhteisön osarahoituksesta. Lisäksi ohjelmakauden lopussa komissio osoittaisi ohjelman 3 %:n suoritusvauruksen LEADER-toimintaan.

Asetuksen linjajako tulisi koskemaan myös niitä yleisempiä kehittämishankkeita, joita alueella aiotaan toteuttaa. Mikäli hanke pääasiallisesti kohdistuu maa- tai metsätalouden kilpailukyvyyn kehittämiseen, maatalouden laatutyöhön, elintarvikkeiden jalostukseen jne,

se toteutettaisiin linjassa I. Jos hanke kohdistuu alueen ympäristötoimenpiteisiin, se toteutettaisiin linjassa II jne. Joustoa ja tulkinnan varaa on oltava, sillä asetusesityksessä esimerkiksi koulutustoimenpiteitä voidaan suorittaa kaikissa kolmessa linjassa.

Yksinkertaistuuko hallinto?

Maaseudun kehittämisohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta vastaisi edelleen jäsenvaltion määräämä hallintoviranomainen. Maksajavirasto vastaisi rahoituksen hallinnoinnista, mutta jatkossa maaseudun kehittämisen osalta esitetään otettavaksi nykyistä enemmän huomioon rakennerrahastotoiminnan malleja kuten n+2 -säätö. Maaseuturahaston toimintaa säätelee siis kaksi neuvoston asetusta; ”maaseuturahastoasetus” ja ”CAP-rahoitusasetus”. Suomi kuten muutkin jäsenmaat on huolissaan siitä, miten raskaaksi hallinnointi uudella ohjelmakaudella lopulta tulee, kun komissio siirtää omia tehtäviään jäsenmaille ja edellyttää yhä tiiviimpää ja varmistetumpaa seurantaa, valvontaa ja arviointia.

EU:n ensimmäinen maaseutustrategia

Kansallisesti ohjelmointi noudattaisi samoja linjoja kuin koheesio-ohjelmista: Komissio laatii yhteispäätösmentelyllä kesään 2005 mennessä yhteisötason maaseudun kehittämisen strategia-asiakirjan, joka tulee olemaan ensimmäinen virallinen yhteisön maaseutupolitiikkalinjaus. Tämän jälkeen jokainen jäsenmaa laatii kansallisen strategiasuunnitelman ja toteutusta ohjaavat maaseudun kehittämisohjelmat. Suomessa kansallisen strategia valmistellaan yhteistyössä Ahvenanmaan kanssa, mutta maaseudun kehittämisohjelmia valmisteltaneen yksi mannermaalle ja yksi Ahvenanmaalle.

Alueellisten maaseudun kehittämisohjelmien valmistelu on sovitettava maakuntaohjelmien ja alueellisten rakennerrahasto-ohjelmien valmisteluun. On syytä analysoida, mitkä toimintamallit ja hankkeet ovat tuottaneet tällä kaudella parhaita tuloksia ja edelleen pyrkiä löytämään tuloksellisimpia toimintatapoja. Haasteena on jälleen eri-

laisten EU-rahoituskanavien integrointi alueen yleisiin ja maaseudun tavoitteisiin. Alueelliset klusteri- ja muut toimialaohjelmat ovat osoittautuneet erinomaisiksi tavoiksi kohdistaa erilaisia resursseja määrätietoiseen kehitystyöhön.

Uuden elementin valmisteluun tuo se, että paikallisia toimintaryhmiä voidaan perustaa toteuttamaan minkä hyvänsä linjan toimenpiteitä ja että niiden ohjelmat voivat sisältää yhden tai useamman linjan toimenpiteitä. Myös kalatalouden kehittämisen puolella on tarkoitus perustaa rannikkoalueille vastaavan tyyppisiä toimintaryhmiä.

Aikaa valmisteluun ei ole liikaa

Valmistelun yleisenä aikatauluna on pidettävä sitä, että Suomen ohjelmaesitys on valmiina kesällä 2006. Tämän pohjalta aikataulutetaan muut valmistelutoimenpiteet. Ohjelmatyö tulee edellyttämään laajaa yhteistyötä eri tasoilla. Asetuksessa mainitaan mm. alueelliset, paikalliset ja muut viranomaiset; talous- ja sosiaalikumppanit, kansalaisjärjestöt (erityisesti ympäristöjärjestöt) sekä tahot, jotka edistävät miesten ja naisten välistä tasa-arvoa. Monilta osin joudutaan aloittamaan vielä epävarmuudessa, mutta tärkeintä onkin tarkastella asioita alueellisten ja kansallisten tarpeiden näkökulmasta.

Asetuksen käsittely Neuvoston työryhmässä alkoi 7.9.2004 ja maatalousneuvosto käsitteli esitystä viimeksi 22.11. Muokattu asetusehdotus saataneen nähtäväksi vasta tammikuun alussa. Kevät tulee olemaan hyvin tiivis, sillä asetun on tarkoitus hyväksyä Luxemburgin puheenjohtajakaudella, ennen kesää 2005. Myös EU:n strategiasuuntaviivojen on tarkoitus valmistua kesään mennessä. Kansallinen strategiasuunnitelma pyritään saamaan valmiiksi nopeasti sen jälkeen. Komissio on luvannut alustavia arvioita jäsenmaakohtaisista rahoituskehyksistä vuoden 2005 alkupuolella, mutta tulevan kauden budjetin valmistelu sisältää vielä paljon epävarmuustekijöitä ja aikataulu saattaa viivästyä.

Sirpa Karjalainen
MMM

Raja-alueyhteistyö hukkumassa kehitysyhteistyörahoitukseen

Komissio ei esitä erillistä raja-alueinstrumenttia ulkorajayhteistyöhön kuten Suomi on toivonut. Ulkorajayhteistyön rahoitus on IVY-maiden ja Välimeren alueella sisällytetty laajempaan naapuruuspolitiikkaa koskevaan rahoitusvälineeseen. Raja-alueyhteistyö Balkanin alueella taas sisältyy valmistelevien tukien rahoitusvälineeseen. Tämä ei vastaa Suomen tavoitteita. On epävarmaa, parantaako esitys millään lailla ensi vuonna käynnistyvien Suomen ja Venäjän naapuruusohjelmien hallinnointimallia.

Uusi naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti

Komissio hyväksyi 29.9.2004 tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille unionin ulkosuhderahoituksen uudistamisesta¹. Komissio esittää, että nykyisten yli sadan ulkosuhderahoitusinstrumentin määrää vähennetään kuuteen. Komissio antoi jokaisesta uudesta instrumentista omat asetusedotuksensa:

- 1) liittymistä valmisteleva instrumentti (Pre-Accession Instrument eli IPA),
- 2) Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti (European Neighbourhood and Partnership Instrument eli ENPI),
- 3) kehitysyhteistyön ja taloudellisen yhteistyön instrumentti DCECI ja
- 4) vakausinstrumentti. Säilytettävät kaksi vanhaa instrumenttia ovat
- 5) humanitaarinen apu ja
- 6) makrotaloudellinen apu.

Suomelle tärkein näistä rahoitusvälineistä on naapuruus- ja kumppanuusinstrumentti. Sen painopiste on naapuruuspolitiikan toimintaohjelmien tukeminen. Instrumentti tulee korvaamaan nykyiset Tacis-ohjelmat sekä lisäksi muita nykyisiä rahoitusvälineitä kuten lähinnä Pohjois-Afrikkaan kohdistuvan MEDA-rahoituksen. Kyseessä on poliittikalähtöinen rahoitusväline, joka toimii yhteisön ja naapurimaiden olemassa olevien kahdenvälisen sopimusten pohjalta. Tärkeänä erillisenä osiona siihen on sisällytetty raja-alueyhteistyön rahoitus, jonka tarkoituksena on luoda parempia edellytyksiä ulkorajayhteistyölle kuin nykyiset naapuruusohjelmat. Raja-alueyhteistyön osuus naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin rahoituksesta on kuitenkin vain 15 %. Suurin osa instrumentin toiminnasta tulee siksi olemaan bilateraalisia

kehityshankkeita EU:n ulkopuolella.

Raja-alueyhteistyö

Naapuruusinstrumentin raja-alueosios- ta rahoitetaan maarajat ja tietyin edellytyksin merirajat ylittävää unionin ja kumppanimaiden raja-alueiden välistä yhteistyötä. Rahoitus tullaan hoitamaan sekä ulkosuhdeotsakkeesta että Euroopan alueellisesta kehitysrachastosta. Uuden rahoitusinstrumentin on määrää merkittävästi yksinkertaistaa ja tehostaa rahoitusmenettelyjä. Tiedonannon mukaan tarkoituksena on käyttää rakennerahastojen lähestymistapaa, joka perustuu monivuotiseen ohjelmointiin ja rahoitukseen sekä hajautettuun hallintoon, johon yhteistyökumppanit osallistuvat tasavertaisesti. Miten nämä tavoitteet saavutetaan on vielä epäselvää, koska asetuksessa ei ole kuvattu näitä menettelyjä. Sitä varten on tarkoitus antaa erillinen komission asetun. Asetuksesta ei myöskään käy ilmi paljonko rahaa on tarkoitus suunnata raja-alueinstrumentille, millä kriteereillä varoja on tarkoitus kohdistaa eri rajasuoksille.

Siinä tapauksessa että komission esittämä malli hyväksytään tulee asetuksessa selvästi ja sitovasti määritellä raja-alueyhteistyön erityisasema. Uuden instrumentin tulee rakentua nykyisen raja-alueyhteistyön rahoitusvälineen, Interregin, hajautetuille hallintomenettelyille. Ohjelmointi, päätöksenteko, varojen hallinto ja valvonta tulee olla yhteneväisiä EAKR:n menettelyjen kanssa. Lähtökohtana on ollut, että raja-alueyhteistyö kaikilla rajoilla seuraaisi samoja toimeenpanosääntöjä.

Suomi pitää edelleen parhaana vaihtoehtona erillistä raja-alueyhteistyön rahoitusvälinettä, joka kattaisi koko EU:n ulkorajan. Suomi on edelleen valmis harkitsemaan tätä vaihtoehtoa,

Uusi yleisasetus koheesioseminaarin syynissä

Vuonna 2007 alkavan EU:n rakennerahastojen uuden ohjelmakauden valmistelu on hyvässä vauhdissa. Agenda 2007 -kokonaisuuteen kuuluvia asioita on käsitelty pitkin syksyä puheenjohtajamaan Hollannin johdolla EU:n neuvoston alaisissa työryhmissä.

Alue- ja rakennepoliitikan kannalta tärkein uuden ohjelmakauden lainsäädäntö sisältyy rakennerahastojen yleisasetukseen. Komissio ja puheenjohtajamaa järjestivät sitä koskevan seminaarin jäsenmaiden asiantuntijoille 22.–23.11. 2004 Brysselissä. Tarkoituksena oli keskustella jäsenmaiden ja komission kesken yleisasetuksen eräistä keskeisistä osista. Työlistalla olivat ohjelmatyö sekä valvontaan, tarkastukseen ja taloushallintoon liittyvät asiat. Kaikkiin näihin alueisiin komissio on esittämässä muutoksia verrattuna kuluvaan ohjelmakautteen. Tulossa on yksinkertaistavia ja selkeyttäviä muutoksia, mutta toisaalta myös uusia vaatimuksia.

Ohjelmatyöhön strateginen ote

Ohjelmatyössä pyritään koheesipoliitikan strategisuuden lisäämiseen. Alue- ja rakennepoliitikka kytketään selkeämmin EU:n kilpailukykyyn parantamiseen eli Lissabonin ja Göteborgin strategioiden toteuttamiseen. Siihen pyritään laatimalla koheesipoliitikalle yhteisötason strategiset suuntaviivat. Kansallisella tasolla laadittaisiin kansallinen strategia-asiakirja, jonka tulee heijastaa koko unionin yhteisiä tavoitteita ja toi-

saalta koota yhteen laadittavien EU-ohjelmien strategiset tavoitteet. Komissio hyväksyy sekä kansallisen strategian että toimenpideohjelmat. Käytännössä, esimerkiksi Suomen osalta tul-taneen aikanaan toimimaan niin, että kyseiset asiakirjat esitetään komission hyväksyttäväksi samanaikaisesti. Kansallinen strategia-asiakirja sisältää myös koordinaatiomekanismit. Kansallista alue- ja rakennepoliitikan koordinaatiota tarvitaan muun muassa EAKR- ja ESR-ohjelmien kesken sekä toisaalta rajapinnassa, joka syntyy EAKR-ohjelmien ja uuden maaseuturahaston kesken maaseudun kehittämisessä.

Tulevan kauden ohjelmat ovat toimenpideohjelmaa, jotka korvaavat nykyisen ohjelma-asiakirjan ja sen täydennysosan. Merkittävin rakenteellinen muutos on, että ohjelmat tehdään ja niitä hallinnoidaan toimintalinjatasolla. Toimintalinjatasolla tapahtuva ohjelmointi ja hallinnointi luo komission mielestä merkittävästi lisää liikkumavaraa ja joustavuutta kansalliselle soveltamiselle. Uutta on myös ehdotus kansallisesta varauksesta. Ohjelmien rahoituskehiksestä varattaisiin kilpailukyky- ja työllisyystavoitteesta vuosittain kolme prosenttia käytettäväksi mm. äkillisten rakennemuutosongelmien lievittämiseen. Seminaarikeskustelun jälkeenkin kansallisen varauksen hallinnointi vaikuttaa kovin monimutkaiselta ja raskaalta.

Valvonnan koordinointi tehostuu

Valvonnan ja tarkastuksen osalta komission esitykset korostavat ohjelmien hallinnoinnista ja toimeenpanosta riippumattoman tarkastuksen roolia. Jokaisella ohjelmalla tulee olla tarkastusviranomainen. Sillä on keskeinen vastuu varojenkäytön valvonnasta ja tarkastusten järjestämisestä. Ohjelman tarkastusviranomainen voi delegoida valvonta- ja tarkastustehtäviä toimeenpaneille ohjelmatasoille, mutta vastuutaan se ei voi delegoida. Tarkastusviranomaisen tulee mm. antaa vuosittain

lausunto siitä, onko ohjelma maksukelpoisessa kunnossa. Valvontaa ja tarkastusta koskevat komission esitykset korostavat tarvetta parantaa koordinoivien ministeriöiden, välittävien ministeriöiden sekä toimeenpaneivien viranomaisten yhteistyötä ja työnjakoa. Komission esityksen arkkitehtuuri on hyvin linjassa modernin valvonta- ja tarkastusajattelun kanssa.

Taloushallinnon suhteen komission esitys yleisasetukseksi ei muuta perusrakenteita. Niitä ovat seitsemän prosentin ennakko, vuosittaiset sitoumukset, välimaksut ja ohjelmien sulkeminen loppumaksuineen. Ohjelmien hitaaseen toteuttamiseen puuttunut ryhtiliike eli N+2 sääntö jatkuu. Maksuhallinnossa merkittävä muutos on, että EU:n rahoitusosuus lasketaan jatkossa vain suhteessa julkisiin kokonaiskustannuksiin. Yksityinen rahoitus on jatkosakin tärkeää, muun muassa ohjelmien vipuvaikutuksen parantamiseksi. Rahoitusosuuden laskennan muutos voi aiheuttaa Suomessa ajattelun tarvetta muun muassa kuntakentän yhtiömuotoisten toimijoiden osalta.

Kaiken kaikkiaan komission yleisasetusesitys on Suomen osalta pitkälle hyväksyttävissä, mitä tulee ohjelmoinnin, valvonnan ja tarkastuksen sekä taloushallinnon pääasiallisiiin rakenteisiin. Ohjelmatyön strategisuuden lisääminen sekä valvonnan ja tarkastuksen nostaminen uudelle tasolle ovat sopivan kokoisia haasteita valmistauduttaessa kolmannen sukupolven EU-ohjelmiin Suomessa. Yleisasetus toteutessaan luo merkittäviä mahdollisuuksia rakennerahastopoliitikan hallinnon keventämiseen ja avaa siten näkymää kohti parempaa vaikuttavuutta. Yksinkertaistavia muutoksia on mahdollista esittää lisääkin asetusten yksityiskohtaisen käsittelyn edetessä.

Jussi Yli-Labti

mikäli yhdistetty naapuruis- ja kumppanuusinstrumentti osoittautuu jatkovalmistelussa toiminnallisesti liian vaikeaksi tai se ei takaa raja-alueyhteistyön rahoitusvälineen erityisluonnetta.

Mårten Johansson

Lisätietoa EU:n naapuruispolitiikasta: http://europa.eu.int/comm/world/enp/index_en.htm

¹ KOM (2004) 626 lopullinen.

Komissaari Hübner:

Myös vanhat jäsenmaat tarvitsevat aluetukea

EU:n aluepolitiikasta vastaava komissaari **Danuta Hübner** vieraili Suomessa alue- ja kuntaministeri **Hannes Mannisen** kutsusta 25.–26. marraskuuta 2004. Hän aloitti uudessa tehtävässään samalla viikolla. Vierailun aikana Hübner tapasi Mannisen lisäksi pääministeri **Matti Vanhasen** ja ulkoministeri **Erkki Tuomiojan** sekä eduskunnassa suuren valiokunnan edustajia. Keskusteluissa oli esillä ohjelmakauden 2007–2013 rahoituskehitykset, Itä- ja Pohjois-Suomen erityistarpeet sekä Suomen ja Venäjän väliset naapuruusohjelmat.

Komissaari Danuta Hübner (vas.) ja alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen.

KUVA:
Berit Ahlbäck

Harvaan asuttujen alueiden erityisasema turvattava

Lehdistötilaisuudessa ministeri Manninen totesi, että Suomi ja komissio ovat käyneet tulevan alue- ja rakennepolitiikan sisällöstä aktiivista vuoropuhelua jo neljän vuoden ajan ja toivoi tämän dialogin jatkuvan uuden komissaarin kanssa.

Suomi on siitä harvinainen nettomaksajamaa, että olemme valmiita tukemaan komission rahoitusesitystä EU:n koheesio politiikan uudistamiseksi. Unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tulee harjoittaa jatkossa sekä uusissa että vanhoissa jäsenvaltioissa.

Manninen korosti, että harvaanasuttujen alueiden erityiskohtelu tulee säilyttää, kuten sovittiin Suomen liityessä unioniin 1995. Erityiskohtelu toistettiin uudessa perustuslaillisessa sopimuksessa. Pohjois- ja Itä-Suomen tuki

asukasta kohti tulee säilyttää suurin piirtein nykyisellä tasolla ja nykyisten alueellisten valtiontukien myöntämismahdollisuudet tulee säilyttää. Lisäksi maaseudun kehittämiseen tarkoitettut instrumentit ovat hyvin tärkeitä työvälineitä ja niitä tarvitaan jatkossakin.

Manninen kertoi neuvotelleensa Hübnerin kanssa Suomen rahoitustavoitteista, mutta muistutti, että takeita lopputuloksesta ei voida antaa ennen kuin neuvottelut on saatu päätökseen.

Hübner osoitti ymmärrystä Suomen erityisongelmille

Hübnerin mielestä on tärkeitä muistaa, että vanhoistakin jäsenmaista löytyy kehitysongelmiensa kanssa taistelevia alueita. Niitäkään alueita, jotka ovat olleet aluetuen ja eri ohjelmien piirissä ei voida jättää yhtäkkiä oman

onnensa nojaan. Komission esitykset koheesio politiikan uudistamiseksi ottavat Hübnerin mukaa tasapuolisesti huomioon uudet ja vanhat jäsenvaltiot. Hän korosti, että erityisratkaisuja tarvitaan Espanjan ja Ranskan ultraperifeerisille alueille sekä Suomen ja Ruotsin erittäin harvaan asutuille alueille.

Uudessa perustuslaillisessa sopimuksessa on mainittu alueellinen koheesio, joka huomioi erityistä tukea tarvitsevien alueiden tarpeet. Nyt keskustellaan siitä, miten nämä erityistarpeet huomioidaan käytännössä. Tavoitteena on muun muassa vahvistaa näiden alueiden mahdollisuuksia hyödyntää omaa potentiaaliaan. Hübnerin mielestä muiden jäsenmaiden täytyy ymmärtää, että käytännöllisesti katsoen näiden erityistukea tarvitsevien alueiden luonnonhaitat ovat pysyviä.

Naapuruusohjelmien käynnistämässä ongelmia

Suomen ja Venäjän väliset kolme naapuruusohjelmaa (Kaakkois-Suomi – Venäjä, Euregio Karelia ja Kolarctic) voivat käynnistyä vasta kun komissio on antanut vuoden 2004 rahoitussopimuksen ja Venäjä on sen hyväksynyt. Suomi pyysi komissiota nopeuttamaan prosessia, jotta ohjelmat voidaan käynnistää ensi vuoden alusta. Komissaari Hübner lupasi tehdä parhaansa edistääkseen asiaa.

*Berit Ahlbäck
Mårten Johansson*

Danuta Hübner on puolalainen taloustieteen tohtori, joka siirtyi komissaariksi Puolan Eurooppaministerin paikalta. Toukokuusta lähtien Hübner on toiminut komissaarina kauppapolitiikan pääosastolla. Tätä ennen Hübner on työskennellyt mm. Puolan ulkoministeriössä ja YK:ssa sekä luonut akateemista uraa Varsovassa.

KUVA: *Berit Ahlbäck*

Kaupunkipolitiikan asema vahvistuu

Hollanti järjesti Rotterdammassa 29.–30.11. aluesuunnittelun sekä kaupunkipolitiikan epäviralliset ministerikokoukset. Suomesta ensimmäiseen kokoukseen osallistui ympäristöministeri **Jan-Erik Enestam** ja jälkimmäiseen kunta- ja alueministeri **Hannes Manninen**.

Hollannin EU-puheenjohtajuuskauden tavoitteena on ollut vahvistaa kaupunkipolitiikan asemaa EU:n politiikan asialistalla. Kokouksen loppuläusumassa hyväksyttiin joukko EU:n kaupunkipolitiikan vaikuttavuutta tukevia periaatteita sekä kaupunkipolitiikan asialista vuosille 2005–2006. Tähän sisältyy mm. kaupunkipolitiikan toteutuksen pääperiaatteet – Urban Acquis – koskien painopisteitä, mekanismeja, eri tahojen osallisuutta, alueellista tasapainoa sekä hyvien kokemusten vaihtoa. Jäsenmaiden ja niiden kaupunkien yhteistyön vahvistaminen kaupunkipolitiikassa, erityisesti kokemusten- ja tiedonvaihto, saa loppuläusumassa paljon huomiota. EU-yhteistyöhön liittyen painotettiin mm. vertailevaa kaupunkitietoa kokoavaa Urban Auditia, joka tulisi jatkossa toteuttaa säännönmukaisesti.

Loppuläusumassa ministerit toteavat tarpeen luoda toimeenpanostrategia kaupunkipoliittiselle asialistalle seuraavan kahden vuoden aikana. Toimeenpanostrategian valmistelu osoitetaan Hollannin ja tulevien puheenjohtajamaiden sekä komission tehtäväksi. Suomi tulee siis olemaan osallisena seuraavan rakennerahastokauden kannalta tärkeään ajankohtaan sijoittuvassa

kaupunkipolitiikan toimenpiteiden valmistelussa.

Suomi painotti kaupunkien kilpailukykyä tukevan politiikan tärkeyttä; EU:n kaupunkipolitiikalla tulee olla selkeä yhteys Lissabonin agendan toteuttamiseen. Suomi korosti myös monikeskuksista aluerakennetta tukevan politiikan merkitystä maissa, joiden pinta-ala on suuri väkilukuun nähden.

Kaupunkipolitiikan toimeenpanostrategian laatimiseen liittyen Suomi painotti, että valmistelussa tulee ottaa huomioon myös EU:n seuraavan rakennerahastokauden kaupunkien kehittämistä koskevat mahdollisuudet, sitä mukaa kun rakennerahastojen kaupunkiuuttavuutta koskevat linjaukset täsmentyvät.

Eurooppalainen kaupunkitiedon verkosto

Ministerikokouksen myötä käynnistyi Hollannin ehdottaman eurooppalaisen kaupunkitiedon verkoston (European Urban Exchange Network) valmistelu. Tarkoituksena on tukea jäsenmaiden ja niiden kaupunkien keskinäistä tiedonkulkua ja kokemusten vaihtoa kaupunkien kehitykseen ja kaupunkipolitiikkaan liittyen. Jäsenmaat ja niiden kaupungit tuottaisivat kukin osaltaan tietoa tietoverkkoon. Monet Eurocities-järjestön kaupungit ovat ilmaisseet kiinnostuksensa osallistua kaupunkitiedon verkostoon, mukaan luettuna Suomen kuusi suurinta kaupunkia.

Suomi ja useimmat muut jäsenmaat korostivat, että kaupunkitiedon välittämisen kehittäminen tulee tapahtua ny-

kyisiin rakenteisiin tukeutuen. Kokouksessa sovittiinkin, että verkoston suunnittelu aloitetaan perustamalla Urban-toimeenpiteiden kokemusten vaihtoon luodun Urbact-ohjelman pitkän aikavälin tavoitteita määrittelevä työryhmä. Tämä ryhmä määrittelee samalla raamit myös kaupunkitiedon verkoston pilotoimiselle.

Kaupunkitiedon verkoston pilotti-hanke käynnistetään Hollannin koodinoimana halukkaiden jäsenmaiden kesken. Pilottihankkeen tavoitteena on toteuttaa kaupunkitiedon verkosto ajalla 2007–2013, nykyistä pidemmälle vietyä Urbact-ohjelman viitekehityksessä. Hollannin sisäasiainministeriö on pilottihankkeen päärahoittaja, osalliset maat osallistuvat myös kuluihin.

Ministeri Mannisen alustus kaupunkien kilpailukyvyntä kehittämistä

Ministerikokouksessa kuultiin kaksi alustusta jäsenmaiden soveltamasta politiikasta ja hyvistä käytännöistä. Iso-Britannian ministeri piti sosiaalista osallisuutta koskevan esitelmän ja ministeri Manninen kertoi Suomen politiikasta kaupunkien kilpailukyvyntä tukemiseksi globaalissa tietotaloudessa. Manninen esitteli erityisesti osaamiskeskusohjelmaa keinona edistää kaupunkiseudun osaamiseen perustuvan kilpailukykyä. Suomen malli sai runsaasti huomiota osakseen ja on johtanut yhteydenottoihin komissiosta ja jäsenmaista.

Antti Valle

Ohjelmatyön tilannekatsaus:

Varoista sidottu noin 60 prosenttia

Ohjelmakaudella 2000–2006 toteutettavien tavoite 1- ja 2 -ohjelmien ja Interreg- ja Urban-yhteisöaloitteiden toteutus on rahoitustietojen valossa edennyt odotetusti. EU-varoista on kaikkiaan sidottu noin 60 %. Ohjelmien välillä on kuitenkin eroja ja aivan ongelmitta ei ohjelmatyöstä olla selvitty.

Tavoiteohjelmat

Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelman toteutus on edennyt tehokkaasti vuonna 2004. Sekä EU- että julkisista varoista yhteensä on sidottu yli 60 % ja maksettu 40 %. Kesäkuun loppuun mennessä oli ohjelman myötävaikutuksella luotu yli 16 000 työpaikkaa eli 62 %

ohjelman tavoitteesta. Uusia yrityksiä oli kesäkuun loppuun mennessä syntynyt vajaat 4 000, 94 % tavoitteesta. Itä-Suomen ohjelman toteutuksessa ovat painottuneet ICT, metalli-, konepaja- ja metsäalat.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman EU- että julkisista varoista on sidottu reilut 60 % ja maksettu n. 40 %. Kesä-

kuun loppuun mennessä oli ohjelman myötävaikutuksella luotu yli 6 000 uutta työpaikkaa, mikä on 57 % ohjelman tavoitteesta. Uusia yrityksiä oli kesäkuun loppuun mennessä syntynyt reilut 1 200, 85 % tavoitteesta. Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman toteutuksessa ovat vuonna 2004 painottuneet puu-, tieto- ja metalliteollisuus sekä matkailu.

Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelman EU-rahoituskehiksestä oli syyskuun lopussa sidottu 62 % ja maksettu 43 %. Myös siirtymäkauden ohjelma, jolle 2005 on viimeinen toteuttamisvuosi, on edennyt aikataulussa: EU-kehiksestä (8,1 milj. euroa) on sidottu 83 % ja maksettu 58 %. Kesäkuun loppuun mennessä oli Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelman myötävaikutuksella siirtymäkauden ohjelma mukaan lukien luotu yli 8 300 uutta työpaikkaa, mikä on 56 % tavoitteesta. Uusia yrityksiä oli kesäkuun loppuun mennessä syntynyt reilut 1 200.

Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelman EU-rahoituskehiksestä oli syyskuussa sidottu 60 % ja maksettu 39 %, eli hieman vähemmän kuin Etelä-Suomessa. Vuonna 2005 päättyvä siirtymäkauden ohjelma on edennyt hieman Etelä-Suomea hitaammin: EU-kehiksestä (23,0 milj. euroa) on sidottu 78 % ja maksettu 55 %. Kesäkuun 2004 loppuun mennessä oli Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelman myötävaikutuksella siirtymäkauden ohjelma mukaan lukien luotu yli 15.000 työpaikkaa, 43 % tavoitteesta. Uusia yrityksiä oli kesäkuun loppuun mennessä syntynyt 2 600.

Yhteisöaloitteet

Interreg III -ohjelmien ja Urban II -ohjelman täytäntöönpano on sitoumusten osalta edennyt varsin hyvin. Lokakuun 2004 loppuun mennessä oli noin 62 % ohjelmien käytettävissä olevasta EU-rahoituksesta sidottu hankepäätöksin. Eniten EU-rahoitusta on

sidottu Saariston Interreg IIIA -ohjelmassa, noin 76 % kehiksestä. Myös Helsinki-Vantaan Urban II -ohjelmassa on EU-rahoituksesta sidottu jo yli 70 %. Vähiten EU-rahoitusta oli lokakuun 2004 loppuun mennessä sidottu Itämeren Interreg IIIB -ohjelmassa, noin 50 % kehiksestä.

Hankepäätöksiä on Interreg III -ohjelmissa ja Urban II -ohjelmassa tehty jo varsin paljon, yhteensä 793 hyväksyttyä hanketta. Rahoitettavista hankkeista on ollut kilpailua, sillä hylättyjä hankkeita on yhteensä 599 kappaletta.

Maksatusten osalta nopeimmin on edennyt Merenkurkku – MittSkandian Interreg IIIA -ohjelma, jossa sidotusta EU-rahoituksesta on maksettu jo lähes 50 %. Keskimäärin Interreg III A -ohjelmissa on sidotusta EU-rahoituksesta maksettu noin 36 %. Sen sijaan Pohjoisen vyöhykkeen Interreg IIIC -ohjelmassa maksatuksissa ollaan pääsemässä vasta alkuun.

Kokonaisuutena maksatukset eivät ole edenneet niin hyvin kuin olisi pitänyt. Varsin monella ohjelmalla onkin ollut ongelmia n+2 -säännön suhteen. Interreg IIIC -ohjelma menetti EU-rahoitusta jo vuonna 2003, ja sama tilanne näyttää olevan edessä myös vuonna 2004. Interreg IIIA -ohjelmista EU-rahoitusta tulee vuonna 2004 menettämään Pohjoisen ohjelma ja Interreg IIIB -ohjelmista Pohjoisen Periferian ohjelma. Osasyynä ongelmiin on ollut ohjelmien myöhäinen käynnistyminen. Pohjoisen Interreg IIIA -ohjelmassa ja Pohjoisen Periferian Interreg IIIB -ohjelmassa ensimmäiset hankepäätökset tehtiin vasta alkuvuonna 2002, ja Pohjoisen vyöhykkeen Interreg IIIC -ohjelmassa vasta alkuvuonna 2003.

Interreg III -ohjelmista on rahoitettu hyvin erityyppisiä hankkeita. Niih­sä korostuvat matkailu ja kulttuuri, tutkimus ja koulutus, liiketoiminnan ja asiantuntijuuden kehittäminen sekä ympäristö.

Ohjelmien täytäntöönpanotilanne syyskuun lopussa 2004

Ohjelma	EU-rahoitus (milj. euroa)					Hankkeet (kpl)	
	Kehys	Sidottu	% *	Maksettu	% **	Hyväksytty	Hylätty
Interreg III A							
Saaristo	8,8	6,7	76,1	1,8	26,9	20	7
Merenkurkku	24,3	12,7	52,3	6,2	48,8	47	4
Pohjoinen	47,6	25,7	54,0	7,8	30,4	160	84
Karjala	28,6	18,6	65,0	7,3	39,2	137	41
Kaakkois-Suomi	22,2	15,5	69,8	5,9	38,1	159	68
Etelä-Suomen rannikkos.	20,1	10,7	53,2	3,8	35,5	94	94
Yhteensä	151,6	89,9	59,3	32,8	36,5	617	291
Interreg III B							
Itämeri	129,6	65,1	50,2	13,9	21,4	68	126
Pohjoinen periferia	22,6	15,6	69,0	3,3	21,2	32	29
Yhteensä	152,2	80,7	53,0	17,2	21,3	100	155
Interreg III C							
Pohjoisvyöhyke	34,7	21,4	61,7	1,9	8,9	24	59
Yhteensä	34,7	21,4	61,7	1,9	8,9	24	59
Urban							
Helsinki-Vantaa	5,3	3,9	73,6	1,2	30,8	52	94
Yhteensä	5,3	3,9	73,6	1,2	30,8	52	94
Leader							
Yhteensä	56,4	30,29	53,7	14,1	46,5	2532	
Equal							
Yhteensä ***	73,6	28,5	38,7	17,09	60,0	37	91
Tavoite 1							
Itä-Suomi	653,7	402,87	61,63 %	261,44	64,89 %	7548	
Pohjois-Suomi	335,3	212,3	63,32 %	134,89	63,54 %	4887	
Yhteensä	989	615,17	62,20 %	396,33	64,43 %	12435	
Tavoite 2							
Etelä-Suomi	228,08	143,48	62,91 %	99,47	69,33 %	3664	
Länsi-Suomi	297,16	182,24	61,33 %	119,8	65,74 %	4555	
Yhteensä	525,24	325,72	62,01 %	219,27	67,32 %	8219	
Tavoite 3							
Yhteensä ****	433,85	255,67	58,93 %	173,37	67,81	1662	
KAIKKI YHT.	2421,9	1451,3	59,9	873,26	60,2	25678	

* Sidottu rahoitus suhteessa kehikseen
 ** Maksettu rahoitus suhteessa sidottuun
 *** Tilanne 7.9.2004
 **** Tilanne 30.6.2004

Tavoiteohjelmat

Alueiden kilpailukyky puntarissa Rovaniemellä

Euroopan komissio, sisäasiainministeriö ja Lapin liitto järjestivät Euroopan aluekehitysrahaston tavoite 1 ja tavoite 2 -alueilla toteutettavien hankkeiden parhaita käytäntöjä käsittelevän seminaarin lokakuussa Rovaniemellä. Tämä oli sarjassaan toinen seminaari, ensimmäinen järjestettiin Sheffieldissä lokakuussa 2003. Noin 170 henkilöä 12 eri maasta osallistui seminaariin, jonka pääteemoina olivat Lissabonin ja Göteborgin strategioista tutut kilpailukyky, yhteistyö ja kestävä kehitys.

Seminaarin avasivat Lapin liiton valtuuston varapuheenjohtaja **Timo Niemelä**, johtaja **José Palma Andres** Euroopan komission aluekehityksen pääosastolta sekä sisäasiainministeriön kansliapäällikkö **Ritva Viljanen**. Avausessa todettiin Shaping Best Practice -seminaarisarjan olevan hyvä keino arvioida EAKR-rahoitteisten aluekehitystoimenpiteiden sekä Lissabonin ja Göteborgin strategioiden toteutumista. Myös seminaarien merkitystä parhaiden käytäntöjen levittämiselle ja uusien kontaktien syntymiselle korostettiin.

Yhteistyö ja kumppanuus avainasemassa

Seminaarissa kuultiin kymmenen kiinnostavaa projektiesittelyä Tanskasta, Suomesta, Saksasta, Irlannista, Isosta-Britanniasta ja Ruotsista. Hankkeiden sisältö vaihteli matkailun tutkimuksesta korkean teknologian verkostojen kehittämiseen ja bio-energian käytöstä etnisten väestönosien pienyrittäjyyden tukemiseen. Haasteet ja ongelmat ovat usein samankaltaisia ja päämäärä, kilpailukyyn parantaminen, on yhteinen. Keinot ja ratkaisut ovat kuitenkin erilaisia, koska alueet ovat erilaisia. Kaikille hankkeille yhteinen avainasia on tehokas ja moniulotteinen yhteistyö. Parhaimmillaan se luo hedelmällisen ja

luottamuksellisen työskentelyilmapiirin. Yhteistä on myös tiivis kumppanuus julkisen ja yksityisen sektorin välillä.

Kilpailukyky ei synny itsestään

EU:n nostaminen maailman kilpailukykyisimmäksi tietoon perustuvaksi talousalueeksi vuoteen 2010 mennessä vaatii vielä paljon työtä. Kilpailukyyn

duttava niin, ettei negatiivisia vaikutuksia kohdistu ympäristöön.

Lapin hankkeet esillä

Lappilaisia EAKR-hankkeita esiteltiin neljällä eri ekskursiolla, jotka suuntautuivat Kolariin ja Kurtakkoon, Sodankylään ja Luostolle, Kemiin, Tornioon ja Haaparannalle sekä Rovaniemen seu-

Kuva: Lapin liitto.

Hankkeisiin oli mahdollista tutustua myös tauoilla aulatiloissa.

parantamisen kannalta on tärkeää rohkaista innovaatioiden syntymistä sekä jatkaa tietoyhteiskunnan kehittämistä. Yhteistyötä tarvitaan maiden ja alueiden välillä, mutta myös julkisen ja yksityisen sektorin sekä tutkimuksen ja tuotekehityksen välillä. Tietoa on tuotettava ja sovellettava tehokkaasti esimerkiksi koulutuksessa, tutkimuksessa, rahoittamisessa ja tuotannossa. Kestävä kehitys voidaan määritellä tasapainoksi neljän eri pääoman, tuotannollisen, inhimillisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen, välillä. Näiden pääomien summa ei saa vähentyä eli kehityksen on tapah-

dulle. Osallistujille esiteltiin muun muassa luonnonsuojelun ja matkailun yhteensovittamiseen tähtäviä hankkeita, ict-alan, kylmä- ja talviteknologian kehitystä sekä raja-yhteistyötä Tornio – Haaparanta -alueella. Seminaarivieraat saivat käytännössä nähdä ja kokea harvaanasutun ja perifeerisen alueen olosuhteet rikkauksineen ja haasteineen.

Shaping Best Practice -seminaarisarja jatkuu ensi vuonna; kolmas seminaari järjestetään Saksassa Sachsen-Anhaltissa.

Minna Kurttila
Lapin liitto

Lisätietoa:

<http://www.lapinliitto.fi/bestpractice> ja
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docconf/conf_en.htm

Eurooppalainen verkosto rakennerahastotyön tukena

Sisäasiainministeriö ja Länsi-Suomen tavoite 2 -maakunnat ovat osallistuneet vuodesta 2003 lähtien IQ-Net -verkostoon, jonka tavoitteena on rakennerahastojen ohjelmityksen laadun parantaminen kokemusten vaihdon kautta. Verkosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa tutkimusraporteista keskustelemaan. Verkostoa vetää European Policies Research Centre, joka toimii Strathclyden yliopistossa Glasgowissa. Siinä on mukana 19 partneria kaikkiaan kymmenestä maasta Suomi mukaan lukien. Lisäksi Euroopan komission aluepolitiikan pääosasto on aktiivisesti tukenut verkostoa. Jatkossa on tavoitteena saada mukaan partnereita myös uusista jäsenmaista.

Verkosto kokoontui syyskokoukseen 2004 Italiassa Toscanan maakunnassa Artiminon kylässä. Kokouksen teemana oli innovaatioiden ja osaamistalouden kehittäminen verkostopartnereiden nykyisissä ohjelmissa sekä teeman edistämisen tarpeet ja mahdollisuudet tulevan kauden ohjelmissa. Seuraavassa on poimintoja esillä olleista tutkimusraportista.

Innovaatiot ja osaamistalous nyt painopisteinä

Tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä teknologian innovaatioiden tukeminen on noussut tärkeäksi aluekehittämisen painopisteeksi EU:n jäsenmaissa viime vuosina. Lisäksi Euroopan komission kolmannessa koheesioraportissa helmikuussa sekä heinäkuussa 2004 antamisessa asetusehdotuksissa 'Innovaatiot ja osaamistalous' on nostettu yhdeksi keskeiseksi rakennerahasto-ohjelmien painopistealueeksi vuonna 2007 alkavalle uudelle ohjelmakaudelle. Taustalla on EU:n yhteinen huoli siitä, että EU:n alue kokonaisuutena jää muun muassa tuottavuudessa Yhdysvalloista jälkeen. Eri tutkimusten mukaan tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä innovaatioiden tukemisella aikaansaadaan tuottavuuden ja tuotannon todellista kasvua. Sen sijaan julkisen sektorin roolista ja tarpeista tutkimuksen ja tuotekehityksen tukemisessa on erilaisia näkemyksiä.

Useimmissa jäsenmaissa ja myös monilla alueilla on laadittu tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä innovaatioiden kehittämisen strategiat. Raken-

nerahasto-ohjelmilla ja kansallisilla ohjelmilla on kuitenkin niiden tukemisessa vaihteleva rooli. Eräissä jäsenmaissa strategiat määrittellen kansallisella tasolla, kun taas rakennerahastojen rooli korostuu aluetasolla. Joillakin alueilla EU:n tuki on ollut hyvin merkittävä alueiden ao. strategioiden muotoutumisessa ja toimeenpanossa.

Tutkimuksen ja tuotekehityksen merkitys pohdinnassa

Tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä innovaatioiden kehittämisen merkitys vaihtelee kuitenkin suuresti IQ-Net -verkostoon kuuluvilla ohjelma-alueilla. Joissakin ohjelmissa rahoituksesta vain kaksi prosenttia on suunnattu ao. toiminta-alalle, kun joillain alueilla siihen käytetään jopa puolet ohjelmarahoituksesta. Suuntana on ollut se, että yksittäisten T&K -hankkeiden ja teknologiapuistojen rakentamisen tukemisesta on siirrytty yritysten välisen tai yritysten, tutkimuslaitosten ja yliopistojen välisen verkostojen tukemiseen. Viimeisimmässä vaiheessa erityisesti teknologian siirto ja yrityksille suunnatut teknologiapalvelut ovat korostuneet. Samanaikaisesti projektit ovat muuttaneet pienimuotoisemmiksi ja "pehmeämmiksi" ("soft development").

Keskustelua on käyty siitä, missä määrin tutkimuksen ja tuotekehityksen tukeminen keskusseuduilla synnyttää positiivisia kerrannaisvaikutuksia ympäröiville alueille tai vastaavasti nopeuttaa talouden keskittymiskehitystä. Näkemykset vaihtelevat siitä, vääristäkö yksittäisten yritysten tukeminen vapaata kilpailua vai onko kyseessä markkinahäiriöiden ja alueen alhaisen investointitason korjaaminen.

Useimmat IQ-Net -verkoston jäsenet pitävät myönteisenä komission ehdotusta, jonka mukaan tutkimus ja tuotekehitys sekä innovaatiot on keskeinen kehittämiskohde tulevan kauden rakennerahasto-ohjelmissa. Erilaisia näkemyksiä on siitä, missä määrin myös muita kehittämisen toiminta-aloja tulisi sisällyttää tuleviin ohjelmiin sekä missä määrin tulisi kehittämisessä tehdä alueellisia rajauksia. Näiltä osin vastaukset saataneen ensi vuoden aikana, jolloin myös Suomessa voidaan käydä toden teolla valmistelemaan tulevaa ohjelmakautta.

Pasi Rantahalvari

Lähde:

Sara Davies, Carlos Méndez & Nina Celina Quiogue (2004). Cohesion Policy Funding for Innovation and the Knowledge Economy. IQ-Net Thematic Paper 15(2). European Policies Research Centre.

Maakuntien painotukset ohjaavat tavoite 1 -ohjelmien toteutusta

Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmat edistyvät hyvin ja molemmat ohjelmat ovat seurannan mukaan toteutumassa suunnitellusti. Samansuuntaista viestiä saatiin myös vuosi sitten valmistuneista ohjelmien väliarvioinneista. Ohjelmista rahoitettavien hankkeiden valinta tehdään pääosin alueilla ja hankkeet tukevat maakuntien omia kehittämistavoitteita. Tavoite 1 -ohjelmat ovat keskeisiä välineitä alueiden yritystoiminnan, osaamisen ja työllisyyden kehittämisessä. Niillä parannetaan alueiden kilpailukykyä ja monipuolistetaan harvaanasuttujen alueiden elinkeinorakennetta. Ohjelmien edistymisen oli esillä Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmien seurantakomiteoiden yhteisessä kokouksessa Helsingissä 24.11.2004.

Käytettävissä oleva rahoitus on sidottu hankkeisiin lähes täysimääräisesti.

Myös hankkeet ovat toimineet tehokkaasti, mitä kuvaa ohjelmien julkisen rahoituksen toteuma. Vuoden 2004 kesäkuun loppuun mennessä jo lähes 40 prosenttia ohjelmien julkisista varoista oli maksettu hankkeille. Ohjelmissa hankkeiden maksatukset tehdään toteutuneiden kulujen mukaan ja niitä voidaan tehdä vuoden 2008 loppuun asti.

Ohjelmien toteutumisen ohella seurantakomiteat käsitelivät ensi vuonna toteutettavaa väliarviointien ajantasaisamista, joka palvelee sekä ohjelmien loppukauden toteuttamista että uuden kauden suunnittelua. Arvioinneissa ennakoitaan ohjelmien tuloksia ja vaikuttavuutta koko ohjelmakaudella 2000-2006 sekä erillisteemoina osaamisen siirtoa ja verkottumista sekä tavoite 1 -ohjelman merkitystä maaseudun kehittämisessä. Väliarviointien ajanta-

saistamiset käynnistyvät vuoden 2005 alkupuolella ja valmiit raportit toimitetaan komissioon saman vuoden lopulla.

Itä-Suomen ohjelman osalta päätettiin ohjelmamuutoksesta, jossa 2 miljoonaa euroa EAKR-varoja ja vastaavasti kansallista rahoitusta siirrettiin infrastruktuurin rakentamisesta yritystoiminnan kehittämiseen.

Pohjois-Suomen ohjelman täydennysosaan tehtiin muutos kalataloustoimien piteiden rahoitussuunnitelmaan.

Kokouksen päätteeksi kuultiin esitys Tekesin kansallisen ja t&k- ja EAKR-rahoitustoiminnan periaatteista ja käytiin keskustelua Tekesin rahoituksen hyödyntämisestä alueilla.

Marja Taskinen

Tavoite 2 -ohjelmien EU-rahoituksesta sidottu kaksi kolmannesta

Etelä- ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmien seurantakomiteat kokoontuivat 23.11. Helsingissä. Koska käsiteltävät asiakohdat olivat kummassakin ohjelmassa pitkälti samoja, päätettiin kokous pitää yhdistettynä. Yhteinen kokous on oivallinen keskustelufoorumi tavallista laajempaan mielipiteiden ja kokemusten vaihtoon ohjelmien välillä.

Yhteiskokous tarjosi mahdollisuuden verrata molempien tavoite 2 -ohjelmien edistymistilannetta syyskuun lopun tietojen valossa. Kummankin ohjelman EU-rahoituskehyksestä on sidottu lähes kaksi kolmannesta, Etelä-Suomessa 137 milj. euroa, Länsi-Suomessa 164 milj. euroa ja maksettu n. 40 %. Etelä-Suomen ohjelma on kuitenkin edistynyt hieman Länsi-Suomea ripeämmin: niin sitoumus- kuin maksatusaste on muutaman prosenttiyksikön korkeampi. Siirtymäkauden ohjelmien EU-rahoituskehyksistä on sidottu neljä viidesosaa ja maksettu yli puolet. Kaiken kaikkiaan julkista rahoitusta oli siirtymäkauden ohjelmat mu-

kaan lukien sidottu syyskuun lopussa Etelä-Suomessa 395 milj. euroa ja Länsi-Suomessa 494 milj. euroa.

Numerotietojen ohella seurantakomiteat kuuluivat myös katsauksen Etelä-Suomen alue- ja toimialakehityksestä sekä Länsi-Suomen ohjelmassa jo usean vuoden ajan toteutetusta teema-kohtaisesta ylimaakunnallisesta hanke-toiminnasta. Lisäksi kuultiin yhteenveto tavoite 3 -ohjelman väliarvioinnin tuloksista, jonka pohjalta keskusteltiin tavoite 3 -ohjelman yhteyksistä tavoite 2 -ohjelmiin. Viime kevään seurantakomiteoiden kokouksissa kuultiin vastaava esittely ALMA-ohjelman väliarviointista.

Kokouksessa käsiteltiin myös tavoite 2 -ohjelmien väliarvioinnin ajantasaisamista. Työ jakautuu kahteen osioon; ohjelman tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointiin sekä teema-arviointiin aiheesta ”osaamisen siirto ja verkottuminen”. Ensin mainitun osion toteuttavat tavoite 2 -ohjelmien osalta ohjelmakoordinaattorit, jälkimmäi-

sen erikseen valittava ulkopuolinen arvioitsija. Teema-arvioinnin tavoitteena on osaamisen kehittämisen, siirron ja alueittaisen tarkastelun ohella luoda ja kehittää osaamisperustan vahvistamiseen liittyviä indikaattoreita. Teema kytkeytyy vahvasti myös tulevaan rakennerahastokautteen. Seurantakomiteassa käyty vilkas keskustelu edesauttaa osaltaan niin teema-arvioinnin tarjousasiakirjan kuin 1-osion työsuunnitelman laadintaa ja kysymyksenasettelua.

Molempien ohjelmien seurantakomiteat päättivät myös teknisen avun lisäosuuden jaosta sekä kuntarahoitukseen liittyvistä rahoituskehystarkistuksista. Seurantakomiteat tulevat todennäköisesti tekemään ohjelmiin liittyviä tarkistuksia vielä vuoden päästä ohjelmavarojen tehokkaan käytön varmistamiseksi ohjelmakauden lähestyessä loppuaan.

Harri Ahlgren

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interreg IIIB- ja Interact-ohjelmien kuulumisia

Aikataulusyistä tähän numeroon ei saatu tietoa Interreg IIIB -ohjelmien syksyn hakukierrosten hankepäätöksistä. Molemmista ohjelmissa näistä päätetään vasta joulukuun puolivälissä. Myös Interact-ohjelman toisen hakukierroksen hakemuksista päätetään joulukuussa. Päätöksistä kerrotaan seuraavassa numerossa.

Itämeren ohjelma

Ohjelman kuudes hakukierros suljettiin 24.9.2004 ja se tuotti 32 hakemusta, mikä vastaa viiden aikaisemman kierroksen keskiarvoa. Sihteeristöstä saatujen tietojen mukaan hakemusten laatu on heikennyt aiemmasta. Vain neljä hanketta on läpäissyt arviointiin laadullisen arvioinnin. Kuudennen hakukierroksen hakemuksista päätetään ohjauskomitean kokouksessa 9.–10.12.2004 Hampurissa.

Seuraava, seitsemäs haku avataan 1.2.2005 ja suljetaan 7.3.2005. Valittavasti venäläisille ja valkovenäläisille kumppaneille ei ole tälläkään hakukierroksella luvassa odotettua ”naapuruuksirahaa”. Vaikka tarkistettu ohjelma ja täydennysosa on jo hyväksytty, Venäjä ei ole vielä allekirjoittanut vuoden 2004 Tacis rahoituspäätöstä joka vapauttaisi rahat käyttöön. Samasta syystä ei myöskään uuden ohjelman toimenpidekokonaisuutta 3.2, joka mahdollistaisi meren ylittävät bilateraaliset hankkeet Venäjän ja jäsenmaiden välillä, voida vielä avata. Toivottavasti edellytykset uudistetun ohjelman täysimittaiselle toteuttamiselle ovat olemassa kahdeksannella hakukierroksella, joka on tarkoitettu toteuttaa syksyllä 2005. Enemmän tietoa seitsemännestä hakukierroksesta löytyy ohjelman kotisivuilta.

Normaalin tapaan valtion vastinrahaa on haettavissa rahoittavilta ministeriöiltä viimeistään noin kolme viikkoa ennen hakuajan päättymistä. Ennen hakemuksen tekemistä kannattaa olla yhteydessä ao. ministeriöihin. Tarkempaa tietoa hakemisesta ja ministeriöiden yhteyshenkilöistä löytyy ensi

vuoden alussa sisäasiainministeriön kotisivuilta.

Ohjelman kuudes siemenraha haku suljettiin 4.10.2004. Haku oli tarkoitettu seitsemännelle varsinaiselle hakukierrokselle tähtääville kaupunkiverkko-, liikenne- ja hallinnonkehittämishankkeille. Hakemuksia tuli yhteensä 34. Sihteeristö päätti 1.11.2004 myöntää rahoitusta 15 hankkeelle, joista kokonaista 5 on suomalaisvetoista. Liikennehankkeiden määrä oli edelleen hyvin alhainen, hakemuksia tuli vain kaksi.

Liikennehankkeiden määrän ja laadun lisäämiseksi ohjelman sihteeristö järjestää workshop-tilaisuuden 8.12.2004 Lyypeissä. Tilaisuuteen on kutsuttu panbalttilaisia organisaatioita, liikenneviranomaisia ja muita toimijoita, jotka valmistelevat liikennealan hankkeita.

Pohjoisen Periferian ohjelma

Ohjelman kahdeksas haku suljettiin 31.10.2004. Tällä kertaa saatiin 16 hakemusta, eli selvästi enemmän kuin aiemmilla kierroksilla. Hankkeista kolme oli suomalaisvetoista ja yhdeksässä muussa oli suomalaisia partnereita. Yli kolmasosa hakemuksista oli aikaisemmin hyväksytyjen hankkeiden laajenus- ja täydennyshakemuksia. Painopiste on edelleen vahvasti toimenpidekokonaisuudessa 2.1, 2.2 ja 3.2. Päätökset tehdään ohjelman seuranta- ja ohjauskomitean kokouksessa 16.–17.12.2004 Kööpenhaminassa.

Vuonna 2005 järjestetään kaksi haku. Ensimmäisen deadline on 6.3.2005 ja päätöspäivä 27.5.2005, toisen deadline on 11.9.2005 ja päätöspäivä 2.12.2005. Valtion vastinrahaa on haettavissa rahoittavilta ministeriöiltä viimeistään noin kolme viikkoa ennen hakujen sulkemista. Tarkempaa tietoa vastinrahan hakemisesta ja ministeriöiden yhteyshenkilöistä löytyy ensi vuoden alussa sisäasiainministeriön kotisivuilta.

Vuoden lopulla on järjestetty useita temaattisia workshop- ja partenariaat-

ti-tilaisuuksia:

- Rural Health Care Services workshop 23.–26.11.2004 Invernessissä
- Safety at Sea workshop 25.–26.11.2004 Kööpenhaminassa
- Youth Partenariat 8.–10.12.2004 Skellefteässä

Lisätietoa em. tilaisuuksista: www.northernperiphery.net. Tietoa saa myös Suomen kansalliselta yhteyshenkilöltä **Jouko Jamalta** (jouko.jama@lapinliitto.fi).

Interact-ohjelma

Interact-ohjelman toinen avoin haku suljettiin heinäkuussa. Hakemuksia jätettiin yhteensä 23. Päähakijoiden painopiste on edelleen vahvasti Etelä-Euroopassa. Yksikään hanke ei ole suomalaisvetoinen, mutta ainakin yhdessä on suomalaisia partnereita. Sihteeristö esittää 18 hankkeen hyväksymistä. Tämä merkitsisi lähes kaiken käytettävissä olevan rahan sitomista. Jäljelle jäisi hieman rahaa sellaisia hankkeita varten, joiden päähakija sijaitsee ns. rajatiedonannossa sijaitsevilla alueilla (mm. Etelä-Suomi). Hankkeista päätetään seuranta- ja hallintokomitean kokouksessa 1.–2.12.2004 Dublinissa, jolloin myös päätetään järjestetäänkö kolmas haku jäljellä olevan rahan sitomiseksi.

Toisiin tehtäviin siirtyneen ohjelman pääsihteerin **Pat Colganin** seuraajaehdokkaita haastateltiin lokakuussa. Valituksi tuli toinen irlantilainen, **Timothy O'Sullivan**, joka on aiemmin edustanut Irlantia ohjelman seurantakomiteassa. Hän aloittaa työnsä joulukuussa.

Harry Ekestam

Lisätietoa:
Sisäasiainministeriön kotisivut
www.intermin.fi

Pohjoismainen yhteistyö ja aluepolitiikka

Alueministerit kokoontuivat Tukholmassa

Pohjoismaisten alueministerien kokous pidettiin 1.11.2004 Tukholmassa Pohjoismaiden Neuvoston istunnon yhteydessä. Puheenjohtajan toimi Islannin alueministeri **Valgerdur Sverrisdottir**. Suomea edusti alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** avustajanaan **Harry Ekeström** sisäasiainministeriöstä. Kokouksessa hyväksyttiin aluepoliittisen sektorin uusi yhteistyöohjelma vuosille 2005–2008, joka on valmisteltu virkamieskomitean (NÄRP) toimesta ja Nordregion avustuksella. Ohjelmaa sai kiitosta realistisuudesta ja konkreettisuudesta. Se tuo myös selvästi esille toiminnan ”pohjoismaisen hyödyn”. Ohjelmassa esitettyyn ”Norden plus”-aloitteeseen esitettiin kuitenkin joitakin varauksia. Ajatuksena on laajentaa

pohjoisten alueiden edunvalvontayhteistyötä ottamalla mukaan sekä itäiset intressejä. Varsinkin Suomi ja Norja katsoivat, että tulisi välttää uusien yhteistyömuotojen ja -käsitteiden luomista nykyisten lisäksi. Laajempi yhteistyö on kuitenkin sinänsä kannatettavaa. Ministerit hyväksyivät myös ehdotuksen Pohjoismaisen Atlanttiyhteistyön (NORA) toiminnan kehittämiseksi. NORAn koordinoivaa roolia on tarkoitus vahvistaa Länsi-Pohjola yhteistyössä ja yhteistyössä Pohjolan läntisten naapurien kanssa. Ministerit antoivat myös tukensa NÄRPin Interreg- ja valtiontukityöryhmien työlle ja pohjoismaisen koordinaation lisäämiselle näissä asioissa. Lisäksi ministerit saivat in-

formaatiota PMN:n ajankohtaisista asioista ja Nordregion päättyneen tutkimusohjelman tuloksista sekä lopuksi tiedottivat aluepolitiikan ajankohtaisista asioista omissa maissaan.

NÄRP piti lyhyen kokouksen ennen ministerikokousta, jossa käsiteltiin mm. Nordregion uuden johtajan valintaa. Nordregion hallitus oli päättänyt esittämään henkilöä, joka ei puhu yhtään skandinaavista kieltä. Koska tässä on kyse periaatteellisesta asiasta oli PMN:n pääsihteeri Per Unckel pyytänyt Pohjoismaisen yhteistyökomitean lausuntoa asiasta. NÄRP päätti odottaa lausuntoa. NÄRPin seuraava kokous pidetään 7.12.2004 Kööpenhaminassa.

Harry Ekeström

Muuta

EU-hankkeiden valintakriteerit keino tasa-arvon edistämiseen

Komission aluepolitiikan pääosasto asetti keväällä työryhmän (High Level Group on mainstreaming Gender Equality in Structural Funds) kokemusten vaihtamiseksi ja hyvien käytäntöjen levittämiseksi sukupuolten tasa-arvon toteuttamiseksi rakennerahastohankkeissa. Työryhmässä on yksi edustaja kustakin jäsenmaasta. Työryhmän toinen kokous pidettiin marraskuussa Brysselissä.

Kokouksen aiheina olivat erityisesti hankkeiden valintakriteerit ja tasa-arvoindikaattorit.

Ruotsin edustaja totesi, että väliarvioinnin yhteydessä heillä käytiin perusteellinen keskustelu siitä, luokitellaanko hankkeet sukupuolten tasa-arvon kannalta kielteisiin, neutraaleihin ja myönteisiin. Lopputuloksena oli että neutraali luokittelu poistettiin, koska miesvaltaisessa kulttuurissa neutraali tosiasia merkitsee tasa-arvon kan-

nalta kielteistä kehitystä.

Komission edustajat korostivat Lissabonin strategian ja tasa-arvoperiaatteen yhteyttä, jota on syytä nykyistä enemmän ottaa esille ohjelmatyössä. Esimerkiksi eräällä alueella Saksassa naisten työllisyysasetavoitteeksi on asetettu 40 %. Miten voimme silloin saavuttaa Lissabonin tavoitteen 60 %:n työllisyysasteesta?

Useissa puheenvuoroissa tuotiin selkeästi esille, että tasa-arvo-osaamisessa on puutteita sekä viranomaisien että hankkeiden tekijöiden puolella. Isossa-Britanniassa tasa-arvo-osaamisen parantamiseksi on Etelä-Yorkshiren ohjelmassa asiantuntija (”Gender Champion”), jonka tehtävänä on auttaa viranomaisia ja hankkeiden tekijöitä ymmärtämään mitä tasa-arvotavoitteella tarkoitetaan ja miten sitä käytännössä voidaan toteuttaa. ”Gender Champion” on ohjelman seurantakomitean jä-

sen ja tuo tasa-arvoasiat siellä keskusteluun. Asiantuntijaorganisaationa on yksikkö.

Työryhmän määräaika jatkuu tämän ohjelmakauden ajan. Seuraava kokous on ensi vuoden keväänä, jolloin jatketaan keskustelua valintakriteereistä ja indikaattoreista. Kokouksessa esitellään myös Suomen kokemuksia naisyrityslainasta esimerkkinä EAKR-hankkeista. Aikaisemmin esitellyt hankkeet ovat olleet paljolti ESR ja EMOTR-hankkeita eri maista. Tasa-arvon edistäminen koskee kuitenkin kaikkia ohjelmia ja hankkeet voivat olla muitakin kuin koulutushankkeita.

On muuten harhaluulo, että olisimme tasa-arvohankkeiden tekemisessä edellä muita maita. Esimerkiksi Ranskassa, Italiassa, Isossa-Britanniassa ja Saksassa toimitaan hyvin aktiivisesti, Ruotsista puhumattakaan. Työryhmä laajentaa perspektiiviä tasa-arvon edis-

Maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat vuosille 2005–2006 valmistuivat

Järjestyksessä toiset alueiden kehittämislain edellyttämät maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat valmistuivat aikataulun mukaisesti lokakuun loppuun mennessä. Parissa maakunnassa toteuttamissuunnitelmat allekirjoitettiin vasta marraskuun alussa, mutta sisällöllisesti kaikki asiakirjat oli käsitelty ja valmiit asetuksen edellyttämässä määräajassa. Toteuttamissuunnitelmat ovat luettavissa sähköisesti SM:n kotisivuilta.

Yleisesti toteuttamissuunnitelmien tekstiosuudet ovat hieman lyhentyneet ja yhdenmukaistuneet viimevuotisesta, mikä helpottaa niiden analysointia ministeriöissä. Joissakin asiakirjoissa piti lisätä maakuntaohjelmaan kuuluvien asioiden toistaminen. Toteuttamissuunnitelman keskeinen tarkoitus on kytkä maakuntaohjelmat osaksi valtion talousarvion laadintaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että niiden painopisteet välitetään eri hallinnonalojen

toimenpiteiden ja rahoitusesitysten perusteluiksi. Kuitenkin toteuttamissuunnitelmissa on vielä paljon hallinnonalan yleistä toiminnan kuvausta sen sijaan, että kuvattaisiin hallinnonalan painotuksia ja toimenpiteitä juuri ko. maakunnassa. Aprikoimaan jää, mikä on maakunnan viesti keskushallinnolle.

Maakuntien kehittämisen painopisteinä korostuvat innovaatioiden vauhdittaminen ja yritystoiminnan edellytysten parantaminen. Palvelurakenteen turvaaminen on selvästi heikommin esillä. Erityisohjelmien (alue- ja osamiskeskusohjelma, maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma ja saaristo-ohjelma) käsittely suhteessa maakunnan kehittämisen kokonaisuuteen on parantunut viimevuotisesta.

Toteuttamissuunnitelmien analysointi on parhaillaan käynnissä. Viimevuotiseen tapaan asiakirjoista tehdään yhteenveto, jossa tarkastellaan aluekehityksen viimeaikaista kehitystä, hallin-

nonaloittain toteuttamissuunnitelmien esityksiä ja viestejä ministeriöiden talousarviovalmisteluun sekä esitetään taulukoina maakuntien rahoitusesitykset vuosille 2005–2006. Yhteenveto käsitellään luonnosvaiheessa sisäasiainministeriön kansliapäällikkö **Ritva Viljasen** johtamassa aluepoliittisten toimenpiteiden seurantarayhmän kokouksessa joulukuun alussa. Viimeistelyn jälkeen yhteenveto esitellään alueiden ja hallinnon ministerityöryhmässä vielä ennen joulua. Maakunnan liittojen kanssa käytiin keskustelua toteuttamissuunnitelmien sisällöstä ja alustavasti myös uusien maakuntaohjelmien laatimisen käynnistämisestä jo 2. joulukuuta.

Tarja Arajärvi

Toteuttamissuunnitelmat internetissä:
<http://www.intermin.fi/suomi/totsut0506>

tämiseen koko unionin alueelle ja antaa viitteitä myös uuden ohjelmakauden toteuttamiseen, jolloin tasa-arvoa edelleen vahvistetaan horisontaalisena periaatteena. Ensimmäinen lähtökohta on, että tasa-arvo todella ymmärretään sukupuolten väliseksi tasa-arvoksi eikä esimerkiksi alueiden väliseksi tasa-arvoksi.

Kaisa-Leena Lintilä

Lisätietoa:
 Sheffield Hallam Universityn internet-sivut
www.shu.ac.uk/research/csi/gender.html

Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteena palvelujen tasapuolisuus

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toiminnalla on suuri vaikutus alueiden kehitykselle. Korkeatasoiset liikenne- ja viestintäyhteydet ovat välttämättömiä mutta eivät yksinään riittäviä edellytyksiä alueiden elinvoiman ylläpidolle ja kehittymiselle. Suuresta osasta toimintaa päätetään kuitenkin valtakunnallisesti. Hallinnonalan toiminnan lähtökohdana ja määrärahojen käytön ensisijaisena tavoitteena on turvata tasapuolinen palvelujen saatavuus eri puolilla maata.

Viestintäpolitiikan käsittely on ministeriön alueiden kehittämissuunnitelmissa jaettu nopeisiin tiedonsiirtoyhteyksiin, televisio- ja radiotoimintaan ja postitoimintaan. Kaikkien politiikkalohkojen keskeisenä tavoitteena on pal-

velujen alueellisesti tasapuolinen tarjonta.

Liikenneväylien ja -palvelujen kehittämisen alueellinen tarkastelu on jaettu kansainvälisiin yhteyksiin, valtakunnallisiin ja alueiden välisiin yhteyksiin, kaupunkiseutuihin sekä maaseutuun. Toiminnan alueelliset vaikutukset pysyvät kehysrahoitustasolla lähes ennallaan. Mikäli liikenneväyläpolitiikan ministerityöryhmän helmikuussa 2004 julkistetut esitykset toteutuvat, vaikutukset ovat alueiden kehittämisen kannalta erittäin myönteiset.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla voidaan alueellisesti päättää perustienpidon uus- ja laajenusinvestointien ja EU:n rakennerahastovarojen kohdentamisesta. Investoin-

neilla pyritään vaikuttamaan liikenneturvallisuuteen ja alueiden kehittymiseen. Kohteet sisällytetään maakuntaohjelmien toteutussuunnitelmiin. Päättöksen kohteista tekee edelleen tiepiiri. Näihin investointeihin on käytettävissä noin 50 miljoonaa euroa koko maassa vuosittain.

EU:n rakennerahasto-ohjelmien rahoitus kohdennetaan elinkeinoelämän ja kuljetusten kannalta keskeisiin pie-nehköihin investointikohteisiin. Interreg IIIA-ohjelman rahoituksella parannetaan pääasiassa raja-asemayhteyksien kuntoa, sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Hankkeisiin on vuonna 2004 käytettävissä rahoitusta 6,7 miljoonaa euroa ja 10,8 miljoonaa euroa vuonna 2005. Suunnilleen vastaava määrä saadaan EU:n rahoitusta.

Alueiden kehittämislain mukainen suunnittelujärjestelmä edellyttää liikenne- ja viestintäministeriön ja sen hallinnonalan virastojen aiempaa kiin-

teämpää yhteistyötä maakuntien liittojen kanssa. Lain hengen mukaisesti toimijoiden tulee olla tiiviissä vuorovai- kutuksessa suunnitellessaan ja toteuttaessaan yhdessä alueen kehittämislinjauksia ja -toimenpiteitä.

Hyviä yhteyksiä alueille
Alueiden kehittämissuunnitelma
2006–2009
Liikenne- ja viestintäministeriön
ohjelmia ja strategioita 3/2004

Ministeriöiden aluekehittämissstrategiat

Alueiden kehittämislain mukaan määrätyt ministeriöt valmistelevat hallinnon-alallaan alueiden kehittämistä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän suunnitelman.

Aluekehittämissstrategioiden keskeinen sisältö:

- kuvaus alueiden kehittämisen nykytilanteesta hallinnonalalla;
- hallinnonalan alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi;
- selvitys toimenpiteiden rahoituksesta ja sen alueellisen kohdentumisesta;
- selvitys vuosittaisesta rahoituksesta siltä osin kuin se on mahdollista

Edellisessä Alue-Integraattorissa (4/04) kerrottiin sisäasiainministeriön aluestrategiasta. Ministeriöiden aluestrategiat ovat sähköisesti luettavissa osoitteessa www.intermin.fi/suomi/aluekehittamisstrategiat.

Kainuun hallintokokeilu käynnistyy ensi vuoden alussa

Kainuun hallintokokeilussa kansanvaltainen päätöksenteko maakuntatasolla vahvistuu. Lokakuisten kunnallisvaalien yhteydessä Kainuuseen valittiin maakuntavaltuusto, joka jatkossa päättää maakunnan palveluja, kehittämistä, elinkeinopolitiikkaa ja rahoitusta koskevista asioista. Valtuusto kokoontui ensimmäisen kerran marraskuussa. Kokeilun käynnistymistä on valmisteltu 11 työryhmässä.

Ensimmäinen ja tärkeä saavutus oli maakunnan perussopimuksen hyväksyminen. Perussopimus sisältää maakunnan toiminnan rahoittamisen periaatteet. Sovitulla rahoitusratkaisulla halutaan siirtyä nykyisten kuntayhtymien menojen jakamisesta kuntien tuloihin perustuvaan ratkaisuun. Pyrkimyksenä on ollut jakaa toiminnan rahoitusvastuu oikeudenmukaisella ja kestäväällä tavalla. Rahoitusratkaisu edesauttaa palvelurakenteiden muuttamista ja samalla tukee toiminnan tehokkaampaa järjestämistä.

Maakunnan elinkeino- ja työvoimapolitiittisten toimien päämääräksi on ase-

tettu Kainuun kansantuotteen kasvataminen merkittävästi lisäämällä tuote- ja palveluvientä maakunnan ulkopuolelle. Päästrategiaksi on valittu osaamisperusteisen kannattavan yritystoiminnan kasvu. Maakunnan työvoimapolitiikan haasteena on edelleen korkealla oleva työttömyys ja samanaikaisesti uhaava työvoimapula. Tärkeimpänä asiana on osaavan työvoiman varmistaminen. Tällöin kiinnitetään erityisesti huomiota nuoriin, nuoriin valmistuviin ja haetaan käytännön työmuotoja nuorten työmahdollisuuksien turvaamiseksi Kainuussa, jotta heillä ei olisi tarvetta poismuuttoon.

Maakunnan tietojärjestelmiin liittyen on luotu yhtenäinen järjestelmäpohja ja muun muassa talous- ja henkilöstöhallintoon sekä tietohuoltoon. Yhteiset tietojärjestelmät ovat myös mahdollistaneet sen, että maakunta ja kunnat hoitavat em. asiat yhdessä entisten monen toimijan sijasta. Tämä merkitsee huomattavaa toiminnan tehostumista.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa kainuulaiset voivat ensi vuoden alusta valita hoitopaikkansa kuntarajoista riippumatta. Tämän toteuttaminen olisi ollut vaikeaa tai ehkä jopa mahdotonta

ilman yhtenäisiä tietojärjestelmiä. Asiakasnäkökulma merkitsee monen nykyisen organisaatorajan poistumista. Palveluja ei enää organisoida erikoissairaanhoidoksi, kansanterveystyöksi tai sosiaalipalveluiksi, vaan asiakasläh- töisiksi palvelukokonaisuuksiksi.

Koulutustoimialalla nuorten ja aikuisten ammatillinen koulutus kootaan ja toteutetaan liikelaitoksena. Lukiotoi- mintaa toteutetaan ensi syksystä alkaen filiaalimallilla, jolloin myös pienempien yksiköiden opiskelijat uusien työmuotojen sekä etä- ja verkko-opetuk- sen avulla saavat laajemmin valinnais- ten aineiden opintoja.

Valmistelun aikana on keskitytty myös tiedottamiseen: kansalaisille ja päätöksentekijöille on valmistelun vaiheista ja kokeilun sisällöstä eli muutok- sesta pyritty antamaan runsaasti tietoa eri muodoissa ja eri keinoin. Kaikista ponnisteluista ja paikallisen median runsaasta veto- ja työntöavusta huolimatta äänestysaktiivisuus jäi 51,3 prosenttiin eli selkeästi maan keskiarvon alapuolelle. Kainuulaiset ovat kuitenkin valinneet 39-jäsenisen, Manner-Suomen ensimmäisen kansanvaltaisen maakuntavaltuuston.

Maakuntavaltuuston tämän vuoden

Aluekeskusohjelman väliarviointi sparraa ohjelmaa

Aluekeskusohjelman (AKO) vuoteen 2006 ulottuvan loppujakson arviointi on aloitettu keväällä 2004 ja se valmistuu syksyllä 2006. Arvioinnin toteuttavat Jyväskylän yliopiston taloustieteiden tiedekunnan tutkimuskeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy. Jyväskylän päässä arvioinnista vastaa kauppatieteiden tohtori **Jari Ritsilä** ja Kaupunkitutkimus TA Oy:ssä valtiotieteiden tohtori **Seppo Laakso**.

Arvioitsijat luovuttivat 30.11.2004 ministeriölle vuoden 2004 väliarviointiraporttinsa. Samana päivänä sen sisältämä palaute annettiin AKO-alueiden ohjelmajohtajille, jotka myös paneutuivat yhteisessä arviointiseminaarissa tulosten edellyttämiin johtopäätöksiin.

Tuloksia

Väliarvioinnin keskeiset tulokset voitivistä seuraavasti:

- 1) Aluekeskusohjelmat tehostavat merkittävästi resurssien kohdentamista ja poistavat turhia päällekkäisyyksiä.
- 2) Tärkeimmät aluekeskusohjelmien tähän mennessä generoimat toimenpidekokonaisuudet edistävät alueiden osaamisperustan, yritystoiminnan ja innovaatiojärjestelmien kehittämistä.

3) Tehokkaan toiminnan merkittävimmäksi ongelmaksi on muodostunut aluekehittämisen pirstaleisuus ja konkreettisen päätösvallan puuttuminen.

Väliarvioinnissa pohditaan myös aluekeskusverkoston laajuutta. Ohjelmahan koostuu Suomen oloissa varsin suuresta joukosta aluekeskuksia (34 + verkostopilotti). Ne muodostavat aluerakenteeltaan, elinkeinorakenteeltaan ja väestöltään hyvin heterogeenisen joukon. Kaikki AKO-alueet ovat kuitenkin luonteeltaan aidosti aluekeskuksia siten, että ne ovat maakunnan tai suppeamman seudun yritystoiminnan ja palvelujen keskittymiä sekä liikenteellisiä keskuksia.

Arvioitsijat kysyvät kuitenkin, ovatko kaikki aluekeskukset tulevaisuudessa myös kasvukeskuksia ja pitäisikö niiden olla. On hyvin todennäköistä, että osa AKO-alueista on väestön ja työpaikkojen suhteen supistuvia alueita myös tulevaisuudessa. Myös kasvavilla AKO-alueilla on tyypillistä, että niihin sisältyy laajoja osa-alueita, joissa väestö ikääntyy ja vähenee ja työpaikkojen määrä supistuu.

Oleellista on, että monilla supistuvillakin alueilla on menestyksellistä, dynaamista yritystoimintaa sekä hyvä

elinympäristö ja laadukkaat palvelut. Hyvinvointi voi kasvaa myös väestöltään supistuvalla alueella. Nämä positiiviset tekijät eivät kuitenkaan aina riitä kompensoimaan mm. alkutuotannon ja tehdasteollisuuden vähenevää työllisyyttä sekä väestön ikääntymisen vaikutuksia.

Realismia kehittämiseen

Arvioitsijoiden peräänkuuluttama realismi on välttämätöntä aluekeskusten kehittämisessä. Tavoitteenasettelun tulisi painottua entistä enemmän terveen yritystoiminnan edellytysten tukemiseen sekä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseen epärealististen määrällisten kasvutavoitteiden sijasta.

Arviointi osoittaa, että ohjelma on voimistanut erityisesti seudullista yhteistyötä ja osaamisperustaa vahvistavia verkostoja. Arvioitsijan näkemys ohjelman ohjausvaikutuksen tehostamisesta on tehty myös keskushallinnossa. Aluekeskusten kehittämispolitiikan tehokas toteutus edellyttää aluekeskusohjelman aseman täsmentämistä keskus- ja aluehallinnossa kaikilla hallinnonaloilla.

Ulla-Maija Laiho

urakkaan kuuluu avauskokouksen lisäksi mm. valita seuraavassa kokouksessaan maakuntahallituksen II ja III -koonpanot. Joulukuun kokouksissa päätetään Kainuun kehittämisrahasta vuodelle 2005 ja maakunnan vuoden 2005 talousarviosta.

Maakuntahallitus ja lautakunnat ovat jo käynnistäneet alaisensa toiminnan organisoimisen ja henkilöstön nimeämisen ja maakuntajohtajan tehtävä on laitettu hakuun. Lautakunnat tekevät joulukuussa pidettävissä kokouksissaan tarvittavia yhtenäistämispäätöksiä sekä talousarvioehdotuksensa vuodelle 2005. Lautakuntien kovin urakka lieenee kuitenkin vuosien 2005-2008 toimintasuunnitelmien laadinnassa. Suunnitelmat valmistuvat ensi vuoden helmikuun alussa ja tulevat maakuntavaltuuston käsiteltäviksi maaliskuussa.

*Hannu Leskinen
Kainuun liitto*

HALLINTOKOKEILUN TAVOITTEET

Kainuussa

- Julkisten palvelujen tuotannon ja rahoituksen turvaaminen
- Kehittämistoimien paremman osuvuuden takaaminen ja yhdensuuntaisuuden parantaminen
- Nykyistä isompien ja vaikuttavampien kehittämishankkeiden aikaansaa-
- Kainuun asukkaiden osallistumismahdollisuuksien turvaaminen
- Väestön menettämisen pysäyttäminen
- Työpaikkojen lisääminen

Valtakunnallisesti

Saada kokemuksia maakunnallisen itsehallinnon vahvistamisen vaikutuksista

- Maakunnan kehittämiseen
- Peruspalveluiden järjestämiseen
- Kansalaisten osallistumiseen
- Maakunnan ja valtion keskushallinnon suhteeseen
- Kuntien ja valtion aluehallinnon toimintaan

Teolliset seudut verkottuvat aluekeskusohjelmassa

Hallituksen linjausten mukaisesti aluekeskusohjelmaa eriytetään jatkossa vastaamaan yhä paremmin eri tyyppisten aluekeskuseutujen kehittämistarpeisiin. Eriyttämisen lähtökohtana on aluekeskusohjelma-alueiden tyyppittely seuraavasti: metropolialueeseen kuuluvat aluekeskukset, monipuoliset yliopistoseudut, keskisuuret, pääosin julkishallintovetoiset kaupunkiseudut, erikoistuneet teolliset keskukset ja pienet, pääosin alkutuotantovaltaiset aluekeskukset. Erikoistuneisiin teollisiin aluekeskus- ja kaupunkiohjelmaseutuihin kuuluvat Rauman, Salon, Kemi-Tornion, Kokkolan, Jämsän, Pietarsaaren, Varkauden, Raahen, Valkeakosken ja Uudenkaupungin sekä Lohjan kaupunkiseudut.

Tavoitteet ja toiminnan sisältö

Teollisten seutujen verkottumiselle aluekeskusohjelmassa voidaan asettaa seuraavia tavoitteita:

- strategisen kehittämisen vahvistaminen globaalien rakennemuutoksen toimintaympäristössä
- seutujen erikoistumisstrategioiden tukeminen
- seutujen vetovoiman vahvistaminen
- verkottuminen seutujen innovaatioympäristöjen kehittämisen kannalta keskeisiin osaamiskeskittyymiin kaupunkiverkon sisällä

Aluekeskushankkeessa keskinäisen verkottumisen sisältöä voidaan kuvata seuraavasti:

- tiedon, kokemusten ja näkemysten vaihto
- asiantuntijuuden kokoaminen kehittämistyön tueksi
- kehittämistoiminnan arviointi ja vertailu
- aluekeskuseutujen, keskushallinnon, aluehallinnon ja maakuntien tiivistetty yhteistyö teollisten seutujen erityiskysymyksissä

Valmistelun lähtökohtana on ollut, että sisäasiainministeriön aluekeskushanke vastaa verkoston organisoimisesta ja sen toiminnan koordinoimisesta sekä ensisijaisesti asiantuntijuuden hyödyntämisestä aiheutuvista kustannuksista. Toiminnan sisältö ja käytännön työohjelma suunnitellaan vuorovaikuttaisesti alueiden kanssa niiden tarpeita, näkemyksiä ja ideoita kunnioittaen. Käytännön toimintamuotoja voivat olla esimerkiksi yhteiset seminaarit, työpajat, erillisselvitysten tilaaminen ja raportointi sekä julkaisu- ja viestintätoiminta.

Erikoistuneiden teollisten seutujen verkottumisella tavoitellaan tehoa seutujen omien aluekeskusstrategioiden ja niihin sisältyvien erikoistumisstrategioiden vahvistamiseen. Toiminnan yksityiskohtainen tavoitteenasettelu ja toimintamalli suunnitellaan seutujen

tarkentamien ideoiden ja tarpeiden pohjalta. Helsingissä 11.11.2004 järjestetty aluekeskuseminaari oli lähtölaukaus keskustelulle, joka jatkuu joulukuun 21. päivä sisäasiainministeriön koollekutsuudessa yhteisessä palaverissa.

Aluekeskushankkeen toimeksiantosta em. seminaarissa globaalien rakennemuutokset vaikutuksia analysoinut professori **Heikki A. Loikkanen** totesi taloudellisen kasvun ja kaupungistumisen edenneen viime vuosisadalla samansuuntaisesti kaikkialla maailmassa. Saman trendin odotetaan jatkuvan. Tämä koskee myös Suomea, missä kasautuvan kehityksen osana on syytä varautua siihen, että maassa on paitsi kasautumisen etuja hyödyntäviä, myös paikallaan pysyviä sekä väestöä ja työpaikkojaan menettäviä keskuksia. Pienten keskusten mahdollisuus on erikoistumisessa sekä resurssipohjaan perustuvien sijaintietujen hyödyntämisessä. Teolliset kaupunkiseudut ovat onnistuneet erikoistumisessaan, sillä seutukuntien elinkeinotoiminnan tehokkuusvertailussa 1988–1999 ne sijoittuivat muutamaa lukuun ottamatta parhaan kolmanneksen joukkoon ja osa aivan kärkipäähän. Väestökehityksen suunnasta riippumatta kaikkialla syntyy ja kuolee työpaikkoja, ja tuottavien työpaikkojen synty voi merkitä korkeaa elintasoja myös supistuvilla alueilla.

Ulla-Maija Laiho

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän toiminnasta oppia hallinnolle

Arvokas ja monipuolinen poikkihallinnollinen toiminta keskushallinnon tasolla ja joustava verkostomainen toiminta aluetasolla ovat maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) toiminnan vahvoja puolia. Näin todetaan äskettäin valmistuneessa yhteistyöryhmän arvioinnissa. YTR:n poikkihallinnolliselle toiminnalle on olemassa hyvät rakenteelliset edellytykset, jotka on luotu 15 vuoden aikana. Arvioitsijat näkevät YTR:n toiminnan prosessina, joka määrittää itse itsensä kaiken aikaa ja pyrkii löytämään uusia ratkaisuja. Heik-

koutena on selkeän vision puuttuminen ja poliittisen ohjauksen riittämättömyys.

Maaseutuohjelman prosessi osallistaa ja sitouttaa

Arvioinnin mukaan maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman edustama informaatio-ohjaus on osa modernia hallintoa ja uutta hallintokulttuuria. Arviointiryhmä pitää osallistavaa konsultaatioprosessia erittäin hyvin valmisteluun ja sitouttamiseen soveltuvana ja ohjelman

vaikuttavuutta lisäävänä tapana. Kokonaisohjelman seurantaprosessi edistää ohjelman ehdotusten toteutumista sitouttamalla eri osapuolia ohjelmaan.

Neljäs kokonaisuohjelma puolustaa voimakkaasti itsenäisen maaseutupolitiikan oikeutusta erillään aluekehityksestä, maatalouspolitiikasta tai muusta elinkeinopolitiikasta. Suomen erityiset haasteet EU:n maaseutumaisempaan maana ovat vahva peruste tälle ajattelulle, toteavat arvioitsijat.

Arvioitsijat pitävät tärkeänä Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän ylläpitämistä

tä kiinteäksi osaksi valtakunnallista ja maakunnallista aluekehitysjärjestelmää. Erityisesti maakuntatasolla YTR:n työtä tulisi voimistaa. Tähän arvioitsijoiden näkemukseen vastaa YTR:n pyrkimys luoda teemaryhmille alueellisia vastinpareja. Arvioitsijat toteavat myös, että maaseutupoliittisten asioiden huomioimista maakuntaohjelmissa tulisi vahvistaa. Näkemys vastaa sisäasiainministeriön tavoitteita ja maakuntaohjelmien ohjeistuksessa tullaan kiinnittämään huomiota eri tyyppisten alueiden huomioimiseen ohjelmissa.

Politiikkaohjelman malli jatkuvaan käyttöön

YTR:n organisoinnissa tulisi soveltaa politiikkaohjelmien organisointia. YTR:n määräaikaisuus tulisi kytkeä hallituksen strategian keskeisiin ajoituksiin tai maaseutupoliittisen kokonaisohjelman voimassaoloon. Poliittista ohjausta tulee vahvistaa ministerityöryhmän kautta, toteavat arvioitsijat. Näkemys vastaa myös YTR:n piirissä keskusteltuja kantoja. Poliittista ohjausta on jo vahvistettu maaseutupoliittisen erityisohjelman valmistelussa, joka on tehty maa- ja metsätalousministeri Juha Korkeaojan vetämän ministerityöryhmän ohjeistuksessa. Uusimmassa kokonaisohjelmassa ja siihen liittyvässä valtioneuvoston päätöksessä on myös kiinnitetty entistä enemmän huomiota maaseutupoliittisten tavoitteiden määrittelyyn ja vaikuttavuuden seurantaan, mitä myös arvioitsijat peräänkuuluttivat.

Arvioitsijat esittävät myös, että eri hallinnonalojen määrärahoista nimittäisiin momentit, joilta maaseudun kehittämistoimia rahoitetaan sen jälkeen, kun maaseutupoliittisesta ohjelmasta on tehty valtioneuvoston päätös. Tähän esitykseen on suhtauduttu kahtalaisesti: yhtäältä sitä pidetään kannatettavana mutta epäillään toteutumismahdollisuuksia; toisaalta momenttien korva-merkintään ei nähdä samanlaista tarvetta, jos ministeriöt omissa aluestrategioissaan tunnistavat erilaisten alueiden tarpeet ja ottavat ne huomioon toiminnassaan.

Arvioitsijat korostavat maaseutupoliittian kehittämistä, suunnittelua ja toteuttamista jatkuvana toimintana, minkä arvioitsijat liittävät myös maaseutupoliittian yhteistyöryhmään, vaikka se asetetaankin määräajaksi. Perusedellytys jatkuvalla toiminnalla on, että YTR:ssä työskentely otetaan jäsenten ja sihteeristön organisaatioissa yhdeksi tulosalueeksi ja työlle turvataan riittävät aikaresurssit.

Sisäasiainministeriön roolia YTR:ssä vahvistettava

Arvioitsijoiden mielestä alueiden kehittämisen ja sen organisoinnin perusteella tulisi harkita YTR:n siirtämistä maa- ja metsätalousministeriöstä sisäministeriöön, jossa YTR ja maaseudun kehittäminen saisivat laajemman toiminnallisen perustan ja erilaisia alueille suunnattuja kehittämisohjelmia ja -toimia voitaisiin paremmin suunnata ja yhteensovittaa. Tämä olisi luonnollista

myös ajatellen maaseutupoliittista kokonaisohjelmaa, missä maaseudun merkitystä asuinpaikkana on korostettu suhteessa aiempaan tuotanto- ja elinkeinolähtöisyyteen, näkevät arvioitsijat.

Kysymys YTR:n siirrosta ei kuitenkaan ole yksinkertainen. Kaikkein tärkeintä on turvata poliittinen ohjaus, luoda vahva visio tavoitetilasta ja turvata toiminnan resurssit. Kun uusi YTR nimetään ensi keväänä, arvioidaan eri tavat, joilla sisäministeriön roolia maaseutupoliitikassa voidaan vahvistaa. Tällöin on keskusteltava ainakin kolmesta eri asiasta: ensiksikin YTR:n toiminnan organisoimisesta ja toimintatavasta, toiseksi maaseutupoliittian roolista maakuntaohjelmissa ja kolmanneksi siitä, miten maaseutupoliittinen ohjelma jatkossa valmistellaan ja mikä sen sisältö tulee olla. Tänä vuonna valmistuvan neljännen maaseutupoliittisen kokonaisohjelman yhteydessä omaksuttu malli, jossa YTR hyväksyy laajan toimintaohjelman ja valtioneuvosto poliittisen, valtionhallintoa ohjaavan erityisohjelman on yksi mahdollisuus, jota voidaan kehittää eteenpäin. Valitettavasti YTR:n arvioinnissa kokonaisohjelman arviointi poliittisen ohjauksen välineenä jäi puutteelliseksi.

Arvioinnin suoritti konsulttitoimisto Terra Oy partnerinaan HAUS Kehittämiskeskus Oy. Arvioitsijoille tehtävä oli oppimisprosessi monimuotoiseen toimintatapaan ja politiikkaohjelmien tekemiseen. Toivottavaa on, että saatu kokemus parantaa myös arviointityön tekemistä.

Kaisa-Leena Lintilä

Neljäs maaseutupoliittinen kokonaisohjelma:

Yhteistä vastuuta maaseudusta

”Elinvoimainen maaseutu – yhteinen vastuumme” on järjestyksessään neljäs integroivaan otteeseen ja valmisteluun perustuva, koko maata koskeva ja sektorialojen myönteisiin maaseutuvaikutuksiin pyrkivä maaseutupoliittinen kokonaisohjelma. Ohjelma on sisällöllisesti monipuolinen ja tähtää useiden toimijoiden yhdensuuntaisiin tavoitteisiin ja työhön yhteiskunnan eri foorumeilla. Valmistelussa oli olennaista tietojen ja esitysten nousu alhaalta ylöspäin ja niiden käsittely sekä sektoreittain että yhdessä poikkihallinnollisesti.

Maaseutupoliittikka ei ole eri elinkei-

noalojen ja hallinnonalojen tavoitteiden ja keinojen summa, vaan näiden täydentäjä ja joissakin tapauksissa vaihtoehto. Maaseudun kehitystyö on olennaisesti vaikeutunut tilanteessa, jossa elinkeinoalat ja organisaatiot kehittävät toimintaansa vähentämällä työpaikkoja, suurentamalla yksiköitään tai siirtämällä toimintojaan keskuksiin. Vastaläke näihin usein väistämättömiin ratkaisuihin on eri alojen, organisaatioiden ja ryhmien yhteisten tavoitteiden vahvistaminen. Paikallisesti ja alueellisesti voimia kokoavat työmuodot ovat maaseutupoliittian ydintä.

Ohjelman valmistelu alkoi touku-kuussa 2003. Talvella 2004 prosessin johtoon astui maa- ja metsätalousministeri **Juha Korkeaojan** vetämä ministerityöryhmä. Työryhmässä päätettiin soveltaa uutta aluekehityslakia siten, että laaditaan aiempien käytäntöjen mukainen laaja ja verraten yksityiskohtainen kokonaisohjelma, jonka perustalta kirjoitetaan aluekehityslain edellyttämä maaseutupoliittinen erityisohjelma maaseutupoliittian poliittiseksi linjaukseksi. Siten kokonaisohjelmasta laaditaan kaksi versiota, laajempi ja suppeampi, jotka olennaisilta ja yhteisiltä

osiltaan ja asioiltaan ovat yhteneväiset. Erityisohjelma valmistuneen joulua 2004.

Maaseutupoliittisen kokonaisohjelman laaja versio on toisaalta maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän toimintaohjelma vuosille 2005–2008, toisaalta se on perusta valtioneuvoston hyväksymälle maaseutupoliittiselle erityisohjelmalle, joka osoittaa tulevien vuosien kehitystyön päälinjat.

Suhde maakunnalliseen maaseututyöhön selkiytyy

Kokonaisohjelman valmisteluprosessiin kuului tutustuminen maakuntaohjelmiin. Näistä ilmeni, että kokonaisohjelman ajatusta ei oltu tavoitettu. Kokonaisohjelmahan ei ole alueohjelma, vaan se vahvistaa keskushallinnon toimien myönteisiä maaseutuvaikutuksia ja etsii kielteisille vastalääkkeitä. Nämä itse asiassa ovat maaseudun olosuhteisiin keskeisintä alue- ja maaseutupoliittikkaa, enemmän kuin EU:n ohjelmat. Metodologian kehittäminen tällä alueella on aivan välttämätöntä. Samalla luonnollisesti yhteistyön ja työnjaon kehittäminen maakunnalliseen ohjelmatyöhön on tärkeää. Maaseutupoliittikka alueellistuu maakuntaohjelmien toimivilla maaseutuosiolla sekä käytännön kehitystyöhön kykenevillä alue- ja paikallistason toimijoilla. Neljäs kokonaisohjelma kertoo selkeästi maaseutupoliittikan järjestelmän, niin laajan kuin suppean maaseutupoliittikan toimijat ja heidän keskinäiset suhteensa.

Kokonaisohjelma sisältää kymmenen teemaa, joita tähdennetään alue- ja keskushallinnon yhteisinä toimintalinjoina maaseutupoliittikassa:

- yhteinen näkemys maakuntaohjelman ja kokonaisohjelman suhteesta

- maaseudun tulee näkyä maakuntaohjelmissa
- maakunnat tarvitsevat maaseutupoliittikasta vastuuta kantavan ja etenkin asioita valmistelevan, monipuolisen elimen
- alueiden nelijaon ja maaseudun kolmijaon käyttö
- yhteinen näkemys kylä- ja kehittämissyhdystysten roolista
- osaamiskeskusten ja -keskittymien tiheä verkosto
- aitoa valtakunnallista ja maakunnallista kaupunki- ja maaseutupoliittikkaa
- valtakunnalliset ja alueelliset teemaryhmät tai vastaavat yhteistyöhön
- maaseutu asumisen ja elämisen toimintaympäristönä
- laajenevat alat – yhdenmukainen näkemys mahdollisuuksista.

Kun näissä kysymyksissä edistytään tasajalkaa, maaseutupoliittikka tehostuu ja alueellisen tasapainon saavuttamisen edellytykset paranevat. Tuskin missään näistä kohdista esiintyy eri tasoilla toimivien intressiristiriitaa. Sen sijaan ajattelun ja hahmottamisen keskeneräisyys on tavanomaista. Yhteiset toimintalinjat vahvistavat sekä alueella tapahtuvaa maaseudun kehitystyötä että ministeriöiden maaseututoimia. Siksi maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä järjestää talvella 2005 noin 10 maakunnallista tilaisuutta, joissa käsitellään maakuntaohjelmien ja toisaalta kokonaisohjelman maaseutulinjauksia. Tähän debattiin edellä mainitut 10 kohtaa soveltuvat hyvin pohjaksi.

Kokonaisohjelma sisältää myös hyvin yksityiskohtaisen suunnitelman ohjelman toteuttamisesta. Ohjelman luonteesta johtuen vastuunkantajia on kymmeniä, ministeriöt tai valtioneuvosto eivät suinkaan ole ainoita. Toteutta-

misprosessissa valtioneuvoston maaseutupoliittista erityisohjelmaa koskeva päätös on tietysti tärkeä, mutta vasta monien organisaatioiden systemaattinen työ seuraavan neljän vuoden aikana nostaa toteutumisasteen tasolle, joka saavutettiin jo toisessa ja kolmannessa kokonaisohjelmassa, eli noin 85 prosenttia esityksistä toteutui.

Maaseudulle uusi määritelmä

Jo vuonna 1991 valmistuneessa ensimmäisessä kokonaisohjelmassa määriteltiin maaseutupoliittikka tavalla, johon ei tarvinnut puuttua nytkään. Sen sijaan maaseudun määritelmä ajantasaistettiin:

Maaseutu on kaupunkien kanssa vuorovaikutuksessa oleva, kansallisiin ja kansainvälisiin kehityskulkuun kytkeytyvä, monimuotoinen, osaavien ja tahtovien ihmisten sekä luonnon muodostama haja-, kylä- ja pikkukaupunkiasumisen ja yhä useampien ammattien yhteisö.

Toimintalinjoja tarkistettiin hieman. Kokonaisohjelman varsinainen teemaosa jakautui näiden mukaan:

- maaseudun toimintarakenteiden vahvistaminen
- elinkeinojen ja työn uudistaminen
- peruspalvelujen kunnossapito ja rakentaminen
- osaamisen tason nostaminen.

Eniten ohjelmassa on työhön liittyviä esityksiä. Kokonaisohjelman ja poliittisten linjausten valmistuttua maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä muuttuu laatijasta toteuttajaksi. Sitä työtä tehdään seuraavat neljä vuotta samalla kun ilmeisesti vuonna 2008 valmistellaan jo viidettä kokonaisohjelmaa.

Eero Unstalo
Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä
MMM

Miten maa makaa? – Lapissa kasvua useilla sektoreilla

Alue-Integraattorissa 4/2004 arvioitiin Lapin viimeaikaista suhdannekehitystä myönteiseen sävyyn. Tähän arvioon viittasivat myös pääministeri **Matti Vanhanen** ja puhemies **Paavo Lipponen** puhuessaan Rovaniemellä ennen kunnallisvaaleja. Lapin yliopiston sosiologian professori **Asko Suikkanen** ei kuitenkaan yhtynyt näkemukseen todetessaan, että 'teräksen ja sellun hin-

nat eivät ole aluetalouden kehityksen koko totuus' (Helsingin Sanomat 16.10.2004). Lappilaisten toimijoiden (Lapin liitto, Lapin TE-keskus, Lapin kauppakamari, Lapin yrittäjät, Länsipohjan yrittäjät) yhteistyönä tuottama 'Lapin suhdanteet 2/2004' tarjoaa lisätietoa Lapin noususuhdanteesta ja sen taustalla olevista tekijöistä.

Kasvu ei pelkästään suurteollisuuden varassa

Kysyimme tutkija **Sami Laakkoselta** Lapin liitosta perustuvatko Lapin kasvuluvut vain Kemi–Tornion alueen suurteollisuuden myönteiseen kehitykseen. Laakkosen mukaan Lapin aluetalouden kehitys on ollut liikevaihdolla mitattuna kasvu-uralla viimeiset kaksi

vuotta. Vuoden 2004 alkupuoliskolla kasvua on ollut edellisvuodesta noin 15 %. Perinteisesti Lappi on ollut riippuvainen teollisuuden ja muutamien suuryksiköiden suhdanteista ja liikevaihdon myönteinen kehitys selittyikin hyvin pitkälti suurteollisuuden korkeasuhdanteella – vienti vetää hyvin ja maailmanmarkkinahinnat ovat hyvällä tasolla. Lappi tarvitsee suurteollisuutensa ja on muistettava myös sen merkitys näitä palveleville pk-yrityksille, joille teollisuuden menestys ja investoinnit ovat elinehto. Lapin teollisuus merkitsee maakunnalle noin 10 000 ympärivuotista työpaikkaa.

Lapin viimeaikainen myönteinen kehitys ei kuitenkaan rajoitu suurteollisuuteen, vaan kasvulla on laajempi pohja. Suhdanekatsauksessa tarkastelluista 21 toimialasta viime vuosien kehitys on ollut myönteistä peräti 16 toimialalla ja teollisuudessa esimerkiksi mekaanisessa puunjalostuksessa kehitys on ollut varsin hyvää. Lapin vahvalla osaamisalalla matkailussa kasvu jatkuu, nopeinta kasvuvauhti on ohjelmapalvelutoimialalla, jolla liikevaihto kehittyi noin 10 % vuosivauhtia. Tulevasta talvikaudesta odotetaan kaikkien aikojen parasta ja pelkästään jouluse-

songin aikana Lappiin saapuu noin 600 tilauslentoa, jotka tuovat mukanaan 120 000 ulkomaista asiakasta. Matkailun kerrannaisvaikutusten aikaansaama kysyntä on tärkeää esimerkiksi rakennussektorille ja vähittäiskaupalle.

Lapin eri alueiden tulonmuodostuksessa ja työpaikkarakenteessa on huomattavia eroja. Kemi–Tornion alue profiloituu teollisuuteen ja Tunturi-Lappi yksityiseen palvelusektoriin, jonka veturina toimii matkailu. Maakunnan hallinnollisena ja koulutuksellisena keskuksena toimivan Rovaniemen seudun erityispiirre on julkisen sektorin palvelutyöpaikkojen suuri osuus. Alkutuotantosektorin merkitys on suurin Tornionlaaksossa ja Pohjois-Lapissa. Kaikkein raskaimmin pitkäaikainen rakennemuutos ja väen väheneminen on kohdellut Itä-Lappia, jossa väkiluku on vuodesta 1980 laskenut noin 8 000 henkeä. Koko Lapin tasolla väki vähenee edelleen, mutta suurimmat muuttotappiovuodet ovat takana. Vuoden 2004 tammi–elokuussa Lapin väestö väheni negatiivisen muuttotaseen vuoksi 433 henkilöllä. Luonnollinen väestönlisäys eli syntyneiden enemmisyys on kuitenkin ollut 37 henkilöä, mikä on erittäin positiivinen asia.

Yritystoiminnan liikevaihto kasvaa kaikissa maakunnissa, työpaikkojen määrä vain muutamissa

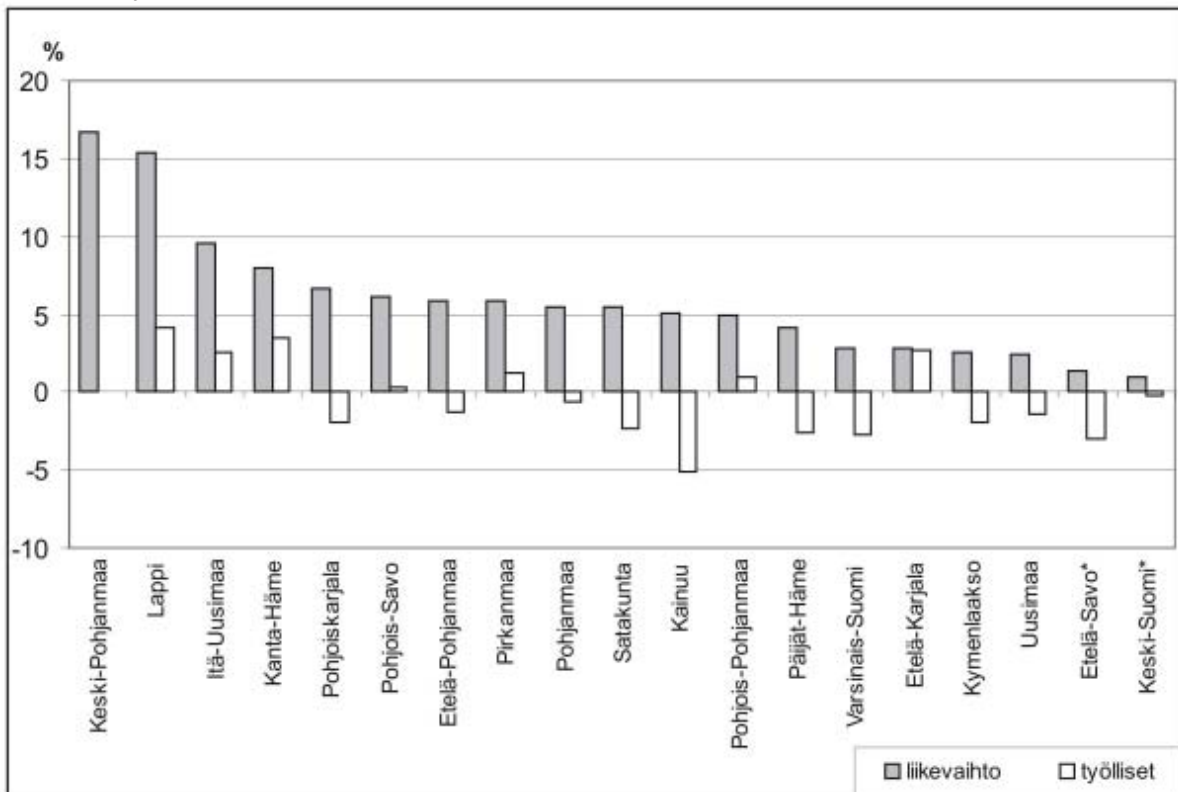
On siis perusteltua väittää että Lapissa on pitkää aikaa menossa myönteinen kehitysjakso, joka näkyy useilla toimialoilla ja jota myös suurteollisuuden kasvanut vienti ja teräksen korkea hinta vauhdittavat. Yritystoiminnan hyvä tulos näkyy myös työpaikkojen määrän kasvuna ja muuttotappion pienenemisenä. Suhdanteet voivat tietysti muuttua nopeasti ja suuret rakenteelliset ongelmat kuten väestön ikääntyminen ja tulevaisuudessa voimistuva työvoiman väheneminen ovat yhä olemassa. Samoin on muistettava, että suuryritysten liikevaihdosta vain osa jää sijaintialueen hyödyksi lähinnä palkkojen muodossa.

Vuoden 2004 ensimmäisellä puoliskolla liikevaihto kasvoi kaikissa maakunnissa, mutta vain muutamissa maakunnissa tähän liittyy myös työpaikkojen määrän kasvu. Lappi oli tässä yhteisvertailussa edelleen maakuntien ykkönen.

Ilkka Mella

Sami Laakkonen, Lapin liitto

Yritystoiminnan liikevaihdon ja työllisten määrän kasvu maakunnissa, tammi-kesäkuu 2004 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan

Lähde: Tilastokeskus, Subdannetiedot, Työvoimatutkimus

* Etelä-Savon ja Keski-Suomen liikevaihtotiedot tammi–maaliskuulta 2004

SM:n palvelukeskuksen perustaminen suuri alueellistamishanke

Sisäasiainministeriö on tehnyt useita toimintojensa alueellistamisratkaisuja 2000-luvulla mm. Poliisin tietohallintokeskus on siirtynyt Rovaniemelle, Hätäkeskusyksikkö on sijoitettu Poriin, asehallinto ja arpajaisvalvontaa hoidaan Riihimäellä ja Poliisiammattikorkeakoulu on sijoittumassa Tampereelle poliisikoulun yhteyteen. Tänä vuonna on päätetty ulkomaalaisviraston alueyksikön perustamisesta Lappeenrantaan ja Kuhmon pisteen vakinaistamisesta sekä Väestörekisterikeskuksen yksikön sijoittamisesta Kokkolaan. Poliisin tekniikkakeskuksen siirrosta Kouvolaan on tehty suunnittelupäätös ja viimeisimpänä alueellistamistoimena on päätetty perustaa sisäasiainhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Joensuuhun ja sivutoimipaikka Kainuuseen Oulun läänin vastuualueelle.

Palvelukeskuksen perustamisen tavoitteena on keskittää suurin osa sisäasiainministeriön hallinnonalan talous-

hallinnon perustehtävistä sekä henkilöstöhallinnosta ainakin palkanlaskenta Joensuuhun. Joensuussa sijaitseva Itä-Suomen lääninhallituksen toimipiste ja rajavartiolaitoksen taloushallinnon palvelukeskus muodostavat hyvän perustan palvelukeskukselle. Alueellistamisratkaisut pyritäänkin rakentamaan olemassa olevia vahvuuksia tukemaan.

Alueellistamishankkeena palvelukeskuksen perustaminen on sisäasiainministeriön hallinnonalan suurimpia ja valtioneuvoston tasollakin se on uraauurtava kärkihanke. Se on myös merkittävä hanke toiminnan tuottavuuden tehostamiseksi. Tilivirastoja yhdistämällä ja palveluja kokoamalla voidaan toimintaa tehostaa. Mainio esimerkki tuottavuuden kasvusta tukipalveluja koottaessa on rajavartiolaitoksen Onttolan palvelukeskus. Ennen palvelukeskuksen perustamista maksuliikenteestä vastasi 36 henkilöä, nyt samaa työmäärää pyörittää Onttolassa yhdeksän henkilöä.

On arvioitu, että palvelukeskus työllistäisi noin 100 henkeä. Talous- ja henkilöstöhallinnon tukitehtäviin osallistuu tällä hetkellä noin 1 200 henkilöä. Vuonna 2006 toimintansa aloittava uusi palvelukeskus toimisi aluksi verkostomaisesti (hajautetusti) usealla paikkakunnalla olemassa oleviin hallinnonalan virastoihin ja laitoksiin tukeutuen.

Sisäasiainministeriö on asettanut asian valmisteluun hankkeen, jonka johtajana on rajavartiolaitoksen talouspäällikkö **Kari Wahlström**.

Alueellistamisen koordinaatioryhmän toimeksiannosta ministeriöt ovat juuri nyt viimeistelemässä alueellistamiskatsauksiaan. Raportoinnin määräaika päättyy vuoden loppuun. Katsauksessa ministeriöt läpikäyvät hallinnonolansa alueellistamismahdollisuuksia niin substanssitehtävien kuin tukipalveluidenkin osalta.

Tarja Pyöriä

Seutukuntajaon muutokset voimaan vuoden 2005 alussa

Vuoden vaihteen jälkeen seutukuntia on Manner-Suomessa 74 eli kolme vähemmän kuin tällä hetkellä. (Ahvenanmaa päättää omista seutukunnistaan itsehallintolain nojalla. Siellä on kolme seutukuntaa.)

Seutukuntajakopäätöksen valmistelu on tehty maakuntien liittojen lausuntojen ja niiden kunnilta pyytämien lausuntojen perusteella. Seutukuntajaon tarkistuksessa on otettu huomioon ainakin työssäkäynti, asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet.

Nyt tehdyssä tarkistuksessa Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan seutukuntajako ei muuttunut. Kyseisten maakuntien seutukuntajaon muutostarpeet arvioidaan sen jälkeen, kun mahdolliset säädösratkaisut kuntien yhteistyön kehittämisestä Helsingin seudulla on tehty ja tiedetään onko niillä vaikutusta seutukuntajakoon.

Vuoden 2005 alusta tulee voimaan 10 kunnallisen jaotuksen muutosta, mikä merkitsee 12 kunnan vähennystä

kuntien lukumäärään. Kunnallisen jaotuksen muutokset on huomioitu seutukuntajakopäätöksessä.

Seutukuntamuutokset

1. Mynämäki Vakka-Suomen seutukunnasta siirretään Turun seutukuntaan;
2. Punkalaidun siirretään Satakunnasta Porin seutukunnasta Pirkanmaan maakuntaan Lounais-Pirkanmaan seutukuntaan. Siirto muuttaa seutukuntajaon lisäksi myös Satakunnan ja Pirkanmaan maakuntarajaa.
3. Kangasalan kunta Tampereen seutukunnassa ja Sahalahden kunta Kaakkois-Pirkanmaan seutukunnassa lakkautetaan ja uusi Kangasalan kunta jatkaa Tampereen seutukunnassa. Kaakkois-Pirkanmaan seutukunta pienenee entisen Sahalahden kunnan osalta.
4. Parikkala, Saari ja Uukuniemi lakkautetaan ja tilalle perustetaan uusi Parikkalan kunta, joka liitetään

Imatran seutukuntaan. Tällöin entinen Kärkikuntien seutukunta poistuu kokonaan.

5. Outokumpu ja Polvijärvi siirretään Joensuun seutukuntaan. Tällöin Outokummun seutukunta poistuu kokonaan.;
6. Kiihtelysvaaran Joensuun seutukunnasta ja Tuupovaaran kunta Ilomantsin seutukunnasta liitetään Joensuun kaupunkiin. Lisäksi Ilomantsi siirretään Joensuun seutukuntaan. Tällöin Ilomantsin seutukunta, johon Tuupovaara ja Ilomantsi kuuluivat poistuu kokonaan.
7. Seinäjoen kaupunki Seinäjoen seutukunnasta ja Peräseinäjoen kunta Eteläisten Seinänaapurien seutukunnasta lakkautetaan ja tilalle perustetaan uusi Seinäjoen kaupunki. Eteläisten Seinänaapurien seutukunta pienenee Peräseinäjoen ver-

->

Kuntien päättäjät toiveikkaita

Kuntien päättäjät arvioivat joulukuussa ilmestyneessä aluebarometrissä kuntien yleisen kehityksen paranevan tulevaisuudessa. Keskusseutujen ja muiden kuntien välillä esiintyy kuitenkin näkemyseroja. Maakuntien keskusseuduilla tulevaisuuteen suhtaudutaan selvästi myönteisemmin kuin niiden ulkopuolella. Suurimmat odotukset paremmasta ovat Porvoon ja Hämeenlinnan seuduilla, joissa kaikki vastaajat uskovat kuntien kehityksen kohenevan lähivuosina. Lähes vastaavia odotuksia on

Tampereen ja Kuopion seuduilla. Poikkeuksen muodostavat Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson keskuseudut, joissa arviot ovat synkimmät koko maassa. Siellä kehityksen uskotaan heikentyvän tulevaisuudessa.

Eri tyyppisistä kunnista myönteisimmät näkymät ovat Helsingin metropolialueella sekä suurilla kaupunkiseuduilla. Harvaanasutulla maaseudulla toiveet ovat varovaisimmat.

Suurin huolenaihe kuntapäätäjien arvioissa on kuntien rahoitusasema.

Rahoitusnäkymät ovat huonontuneet viime keväästä, eniten Helsingin metropolialueella. Kuntien verotulokehitys on ollut heikkoa viime vuosina. Toiveita paremmasta on tulossa vasta ensi vuonna, jolloin vain ydinmaaseudulla ja harvaanasutulla maaseudulla verotulojen ei uskota kasvavan.

Aluebarometri 2/2004. Sisäasiainministeriön julkaisu 51/2004.
Julkaisun verkkoversio:
www.intermin.fi/julkaisu/512004

Osaamiskeskusohjelman linjauksia tarkistettiin

Keskeiseksi osaamiskeskustoiminnan ja sen kehittämisen lähtökohdaksi on nousemassa kansainvälistyminen. Tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä liiketoiminta kaikilta osiltaan on täysin globaalia tai muuttumassa nopeasti siihen suuntaan. Kansainvälistymisen on tapahduttava kahteen suuntaan; ulospäin eli yhteistyöverkostojen rakentamiseen kansainvälisiin huippuosajiin ja osaamiskeskusiin ja yrityksiin sekä sisäänpäin, eli osajien ja investointien houkuttelemiseen ulkomailta Suomeen.

Esille nousevat kaksi muuta paino-

aluetta ovat osaamisintensivisten yritysten aktivointi kasvu-uralle sekä kansallinen ja alueellinen verkottuminen. Nämä kansalliset painoalueet kuvastavat pidemmällä aikavälillä niitä haasteita, joihin alueellisella innovaatiopolitiikalla on kyettävä vastaamaan myös nykyisen 2006 päättyvän ohjelmakauden jälkeen. Osaamiskeskusohjelman tavoitteet ja nyt esitetyt painoalueet tukevat hyvin Suomi maailmantaloudessa -selvityksen loppuraportissa esitettyjä linjauksia innovaatiopolitiikan vahvistamisesta.

Osaamiskeskusohjelma on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi osaamisen, oppimisen ja näihin perustuvan innovaatiotoiminnan edistämiseksi. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä on 11.11.2004 hyväksynyt em. painopisteet ohjelmalle vuosiksi 2005–2006. Samalla ministerityöryhmä on puoltanut valtioneuvostolle, että huippuosaamisen hyödyntämiseen perustuvaa osaamiskeskusohjelmaa jatketaan vuosina 2007–2013. Ohjelman rakenne ja tavoitteet määritellään vuonna 2005.

Uusia alueita äkillisiksi rakennemuutosalueiksi

Valtakunnallisissa alueiden kehittämisen tavoitteissa maahan nimettiin Itä-Lapin lisäksi kolme äkillistä rakennemuutosaluetta, joihin suunnataan erityisiä toimia ongelmien ratkaisemiseksi. Tällaisia äkillisiä rakennemuutosalueita ovat Raahan ja Vakka-Suomen seutukunnat sekä Mäntän–Vilppulan alue. Keskeiset ministeriöt ja TE-keskukset ovat yhdessä maakunnan liittojen ja alueen kuntien kanssa laatineet kriisin hoitamiseen tähtäävän suunnitelman.

Suunnitelmien toteuttaminen on jo käynnistynyt.

Valtioneuvoston tavoitepäätöksen jälkeen äkillisiä ja mittavia rakennemuutosongelmia on tullut esiin muuallakin kuin jo nimetyillä alueilla. Aluepoliittisten toimenpiteiden seurantarayhmä esittää hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmälle, että **Parkanon kaupungin ja Viiala–Toijala–Kylmäkosken alue** nimettäisiin äkillisten rakennemuutosten ongelma-alueiksi

puunjalostusteollisuuden mittavien työpaikkamenetysten perusteella. Näille alueille on tarkoitus Pirkanmaan liiton johdolla valmistella suunnitelmat tarvittavista erityistoimista maaliskuun 2005 loppuun mennessä. Toimenpiteiden suunnittelussa otetaan huomioon myös työllistämismahdollisuuksien parantaminen niissä seutukunnissa, joihin kyseessä olevat alueet kuuluvat.

Seutukunnan nimenmuutos

8. Iin seutukunnan nimi muutetaan Oulunkaaren seutukunnaksi.

Kuntajaon muutokset, jotka eivät vaikuta seutukuntajakoon

9. Loimaan kaupunki ja Loimaan kunta Loimaan seutukunnassa lakkautetaan ja perustetaan uusi Loimaan

kaupunki.

10. Karinaisen ja Pöytyän kunnat lakkautetaan ja perustetaan uusi Pöytyän kunta, joka jatkaa Loimaan seutukunnassa.

11. Kullaan kunta liitetään Ulvilan kaupunkiin Porin seutukunnassa.

12. Vehmersalmen kunta Kuopion seutukunnassa liitetään Kuopion kau-

punkiin.

13. Kangaslammen kunta Varkauden seutukunnassa liitetään Varkauden kaupunkiin.

14. Tohmajärven ja Värtsilän kunnat Keski-Karjalan seutukunnassa lakkautetaan ja tilalle perustetaan uusi Tohmajärven kunta.

JUPA-hanke vie julkisia palveluita verkkoon

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa toteuttavan JUPA-hankkeen tavoitteena on saada julkisia verkkopalveluita kansalaisten ja muiden tarvitsijoiden käyttöön vuoteen 2006 mennessä. Hankkeeseen keväällä valitut palvelukokonaisuudet on nyt määritelty ja prosessit mallinnettu.

Keväällä hankkeen johtoryhmä valitsi hankkeeseen mukaan kuusi palvelukokonaisuutta: vanhuspalvelut, päivähoito-, asumis-, koulutoimen-, rakennus- ja ympäristötoimen- sekä matkailun-, kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut. Näitä lähdettiin kehittämään ja niiden prosesseja mallintamaan asiakaslähtöisesti. Palveluita määrittelemään valittiin kuusi aluetta eri puolilta Suomea. Palveluiden tuottamisen tapaa tarkasteltiin kaikissa projekteissa kuntien välisenä yhteistoimintana, jossa mukana ovat myös yksityiset ja kolmannen sektorin palveluntuottajat. Syyskuussa hankkeeseen otettiin vielä mukaan Etelä-Suomen lääninhallitus, joka lähti mallintamaan tavaraliikenneluvan käsittelyprosessia.

Näiden valittujen palveluiden osalta kymmenessä projektissa eri puolella Suomea on käyty läpi toimintamallit tietovarantoliittymiseen. Asiointi- ja palveluketjut on kuvattu ja prosesseja on virtaviivaistettu ja liitetty toisiinsa uudella tavalla. Prosessit on kuvattu asiakkaan näkökulmasta, mutta ne si-

sältävät myös palvelun tarjoajan toiminnot. Tarkoitus ei ole vain saada palveluita sähköiseen muotoon vaan tehostaa palveluita sekä asiakkaan että palveluntarjoajan näkökulmasta. Työ aloitettiin kesäkuun alussa ja päättyi 9.11.2004 pidettyyn tulosten julkistamisseminaariin Helsingissä.

Prosessien ongelmakohdat ja kehittämistarpeet kirjattiin ylös ja sidosryhmien odotukset ja vaatimukset prosessille kartoitettiin. Lisäksi kuvattiin miten asiakkaan asiointiprosessi sujuu tällä hetkellä. Pelkkä nykytilan prosessin kuvaaminen ei kuitenkaan riitä. Se on silti välttämätöntä, jotta ongelmakohdat saadaan nostettua esiin. Tärkeää on

jatkaa eteenpäin ja etsiä havaittuihin ongelmiin ratkaisuja.

Tärkeänä hankkeen lähtökohtana on ollut se, että sähköisten palveluiden kehittäminen tulee kytkeä palvelutuotannon kehittämiseen organisaatiossa. Itse palvelutapahtuma voi olla joko fyysinen tai sähköinen. Olennaista on, että asiakas saa palvelunsa sujuvasti ja että hän voi valita palvelutavan ja kanavan. Sähköiset palvelut voivat edistää merkittävästi palveluiden saamisen tasa-arvoisuutta, erityisesti alueilla, joilla vähennetään fyysisiä palvelupisteitä.

Pia Paaso

Haku JUPA:n käyttöönottoaiheeseen

JUPA-hanke on avannut julkisen haun. Hankkeen määrittämisvaiheen projektit ovat päättyneet ja käyttöönottoaiheeseen valitaan uudet kumppanit hakumenettelyllä. Uudet toimintamallit täytyy saada rakennettua toimiviksi sähköisiksi palveluiksi ensi vuoden aikana. Hakea voi joko JUPAssa määriteltyjen palveluiden tai jonkin muun toimintatavoiltaan uudistetun palvelun käyttöönottoprojektiksi.

Kuka voi hakea: Jokainen kunta, kunnat yhdessä, jokin erillinen organisaatio tai valtion yksikkö.

Hakuaika: 31.1.2005 saakka.

Hakuehdot ja -asiakirjat: www.jupa.fi.

Lisätietoja: Hankepäällikkö Pia Paaso, Puh. (09) 160 42525, pia.paaso@intermin.fi

KOULUTUSTA EU-HANKKEIDEN HYVÄÄN HALLINNOINTIIN

Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto järjestää vuoden 2005 alussa koulutusta tavoite 1- ja 2 -ohjelmia toteuttaville tahoille: maakunnan liitoille, TE-keskuksille, ympäristökeskuksille, lääninhallituksille, tiepiireille sekä muiden ministeriöiden edustajille.

Koulutuskierrokseen kuuluu viisi samansisältöistä tilaisuutta ympäri Suomea. Tilaisuudet ovat:

**tiistaina 25.1.2005 Rovaniemellä,
tiistaina 1.2.2005 Hämeenlinnassa,
maanantaina 7.2.2005 Mikkelissä,
perjantaina 18.2.2005 Seinäjoella sekä
vkolla 8 tai 9 Helsingissä.**

Koulutuspäivän aikana puhutaan mm. hankehallinnoinnin perusteista, hanketarkastusten tuloksista sekä uuteen ohjelmakauteen 2007-2013 valmistautumisesta.

Lisätietoja koulutuspäivien ohjelmasta ja ilmoittautumisesta saat alueen maakunnan liitosta tai sisäasiainministeriöstä (tiina.ranta-lassila@intermin.fi).

Tervetuloa!

SEUDULLISEEN YHTEISTYÖHÖN!

– OPETUSTOIMEN SEUTUSEMINAARI

Aika ja paikka	13.1.2005 klo 9.00–16.45, Helsinki, Paasitornin kokous- ja kongressikeskus
Kohderyhmä	Koulutuksen järjestäjät, rehtorit ja opettajat
Tavoite	Virittää kiinnostusta seudulliseen yhteistyöhön opetustoimen alueella, lisätä ymmärrystä verkostoitumisesta ja antaa työvälineitä alueellisen yhteistyön käynnistämiseen.
Sisältö	<ul style="list-style-type: none"> – Alueelliset ja seudulliset verkostot – uusi kehittämisen suunta – Opetustoimen rooli seutuyhteistyön kehittämisessä – Seutuyhteistyöstäkö apu opetustoimen kustannuksiin? – Koulutuspalvelujen kehittäminen seutukunnassa – Seutuyhteistyön ongelmat ja mahdollisuudet
Osallistumismaksu	160 euroa sisältäen ohjelman lisäksi koulutusmateriaalin sekä lounaan ja kahvit
Ilmoittautuminen	Tiedustele vapaita paikkoja Päivi Veinolalta, paivi.veinola@oph.fi , puh. 09 7747 7791, Opetushallitus, Koulutus- ja konsultointipalvelut, PL 380, 00531 Helsinki
Lisätietoja ja seminaarin ohjelma	www.oph.fi/koulutus/kalenteri/

SVENSK RESUMÉ

■ **Nyheter från Bryssel**

Behandlingen av unionens finansieringsram för 2007–2013 samt de region- och strukturpolitiska förordningarna fortskrider på alla fronter. Man hoppas fortfarande få till stånd ett politiskt beslut om hela paketet i juni nästa år. Möjligheterna att uppnå detta verkar något bättre nu än för ett par månader sedan, då det såg mycket mörkt ut. Olika aktörer för just nu intensiva förhandlingar. För den händelse att en lösning kan uppnås redan i juni bör man i Finland under våren diskutera hur EU-finansieringen ska användas under den inkommande perioden. Vilka ska målsättningarna, tyngdpunkterna och de viktigaste mottagarregionerna vara?

Kielo Karioja

■ **Nya landsbygdsförordningen lik den gamla**

Kommissionens förslag till ny förordning om utveckling av landsbygden 2007–2013 liknar långt den nuvarande. För att förenkla förvaltningen ska alla åtgärder (utom inom fiskerinäringen) finansieras ur en och samma fond, inom ramen för ett enhetligt regelverk. Alla åtgärder syftande till utveckling av landsbygden ska ingå i någon av tre linjer: utveckling av jord- och skogsbrukets konkurrenskraft, förbättring av miljö och landsbygd genom bättre markanvändning, eller mångsidigare näringsverksamhet och bättre livskvalitet på landsbygden. För Finland är förslaget stöttesten omdefinieringen av LFA-stödregionerna.

Sirpa Karjalainen

■ **Nya strukturfondsförordningen synades på seminarium**

Beredningen av den nya programperioden pågår för fullt. Den för region- och strukturpolitiken viktigaste delen av den nya periodens lagstiftning ingår i strukturfondsförordningen. Kommissionens förslag till ny strukturfondsförordning behandlades på ett seminarium för medlemsländerna 22–23.11.2004 i Bryssel. För Finland är förslaget i det stora hela acceptabelt. Det har potential att underlätta och effektivisera förvaltningen av strukturfondspolitik. På en del punkter kun-

de det ännu förenklas, men detta kan göras under beredningsprocessens gång.

Jussi Yli-Labti

■ **Kommissarie Hübner besökte Finland**

Danuta Hübner, kommissarie med ansvar för regionpolitiken, besökte Finland 25–26.11. Diskussionerna under besöket handlade om finansieringsramen för åren 2007–2013 samt Östra och Norra Finlands specialbehov, som Hübner uttryckte förståelse för. Hon konstaterade att det även i unionens gamla medlemsländer finns regioner som behöver speciallösningar, och detta måste de andra medlemsländerna förstå. Diskussionerna berörde också de finsk-ryska grannskapsprogrammen, som kommit trögt igång. Hübner lovade påskynda deras behandling i kommissionen.

Berit Ahlbäck och Märten Johansson

■ **Andra Best Practice-seminariet i Rovaniemi**

I oktober ordnade kommissionen, inrikesministeriet och Lapplands förbund ett seminarium i Rovaniemi kring goda exempel från projekt i ERUF:s mål 1- och 2-regioner. Seminariets teman var konkurrenskraft, samarbete och hållbar utveckling. Gemensamt för de framgångsrika projekt som presenterades var gott kompanjonskap mellan den offentliga och den privata sektorn samt omfattande samarbetsnätverk. Under seminariet presenterades flera lappländska projekt. Seminariet ingick i en serie som började år 2003 och fortsätter nästa år. Mer info på <http://www.lapinliitto.fi/bestpractice> och http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docconf/conf_en.htm

Minna Kurttila

■ **Europeiskt nätverk stöder strukturfondsarbetet**

Sedan år 2003 har inrikesministeriet och mål 2-landskapen i Västra Finland deltagit i nätverket IQ-Net, som ska förbättra kvaliteten på strukturfondernas programarbete genom erfarenhetsutbyte. Nätverket samlas två gånger om året för att diskutera forskningsrapporter. Temat för höstmötet 2004 var ut-

veckling av innovationer och ett kompetensbaserat näringsliv i både nuvarande och kommande program. Nätverksmedlemmarna diskuterade bland annat hur dessa aspekter behandlas i kommissionens förslag för nästa programperiod. Kommissionens förslag togs i stort sett väl emot.

Pasi Rantahalvari

■ **Landskapens prioriteringar syns i mål 1-programmen**

Övervakningskommittéerna för Norra och Östra Finlands mål 1-program höll ett gemensamt möte i Helsingfors 24.11.2004. Det konstaterades att programmen fortskrider helt plan enligt och utgör centrala verktyg för att utveckla företagsverksamhet, kompetens och sysselsättning i de berörda regionerna. Valet av projekt sker huvudsakligen på regional nivå, och projekten stöder landskapens utvecklingssträvanden. Samtidigt behandlade övervakningskommittéerna den uppdatering av programmets mellanutvärderingar som ska göras år 2005, och godkände ett par smärre förändringar i programmen.

Marja Taskinen

■ **Mål 2-programmens övervakningskommittéer höll gemensamt möte**

Övervakningskommittéerna för Södra och Västra Finlands mål 2-program höll sitt tredje gemensamma möte i Helsingfors 23.11.2004. Man konstaterade att båda programmen fortskridit väl, Södra Finland dock något snabbare. Därutöver diskuterade kommittéerna bland annat ett sammandrag av mål 3-programmets mellanutvärderingsresultat samt den kommande uppdateringen av mål 2-programmens mellanutvärdering, som ska ske i två faser. Den första utförs av programkoordinatorerna, den andra av en utomstående utvärderare. Kommittéerna beslöt också om ett par smärre finansieringsändringar.

Harri Ahlgren

■ **Nytt om Interreg IIIB- och Interact-programmen**

24.9 avslutades Östersjöprogrammets sjätte ansökningsrunda. 32 ansökningar inkom, men deras kvalitet var sämre än

tidigare. Den sjunde rundan äger rum 1.2–7.3.2005. Tyvärr får ryska och vitryska partners inte heller då tillgång till ”grannskapspengar”, eftersom Ryssland inte undertecknat Tacis-finansieringsbeslutet. Till programmet Nordisk Periferis åttonde ansökningsrunda inkom hela 16 ansökningar, och 2005 ordnas två rundor till. Till Interact-programmets andra öppna runda inkom 23 ansökningar och sekretariatet föreslår att 18 av dessa godkänns. Beslut fattas 1–2.12.2004.

Harry Ekestam

■ Regionministrarna samlades i Stockholm

De nordiska regionministrarna möttes i Stockholm 1.11.2004 i samband med Nordiska Rådets plenum. Mötet godkände ett nytt samarbetsprogram för den regionpolitiska sektorn för åren 2005–2008. Programmet, som utarbetats av NÄRP med hjälp av Nordregio, berömdes som realistiskt och konkret. Därtill godkände ministrarna bl.a. ett förslag om att utveckla det nordiska Atlantsamarbetet (NORA). Före ministermötet höll NÄRP ett kort möte där man bl.a. diskuterade valet av ny direktör för Nordregio. NÄRP:s nästa möte hålls 7.12.2004.

Harry Ekestam

■ 2005–2006 års planer för genomförandet av landskapsprogrammen klara

Planerna för genomförandet av landskapsprogrammen blev klara i slutet av oktober. De finns att läsa i elektronisk form på IM:s hemsidor, <http://www.intermin.fi/suomi/totsut0506>. Allmänt sett har planerna blivit något kortare och enhetligare jämfört med förra året, då de infördes för första gången, vilket gör det lättare för ministerierna att analysera dem. Men ännu är det i vissa fall oklart vad landskapen velat förmedla åt centralförvaltningen. Behandlingen av planerna blir klar till jul.

Tarja Arajärvi

■ Trafik- och kommunikationsministeriets strategiska mål: balanserad tillgång till tjänster

I trafik- och kommunikationsministeriets utvecklingsplan för regionerna är det högsta prioritet att trygga tillgången till högklassiga trafik- och kommu-

nikationsförbindelser nationellt. Tjänstutbudet ska vara jämställt och regionalt balanserat. Inom ministeriets förvaltningsgren fattas besluten om allokering av strukturfondsmedel på regional nivå. Strukturfondsfinansieringen riktas till mindre investeringsobjekt av central betydelse för näringsliv och transport, som gränsövergångar och trafiksäkerhet. Liksom de övriga ministeriernas motsvarande strategier finns trafik- och kommunikationsministeriets regionstrategi tillgänglig på www.intermin.fi/suomi/aluekehittamisstrategiat.

■ Experiment med landskapsfullmäktige startar vid årsskiftet

När förvaltningsexperimentet i Kajanaland drar igång vid årsskiftet tar beslutsfattandet på landskapsnivå ett steg närmare folkvalde. Det i oktober valda landskapsfullmäktige ska bestämma om en bred skala ärenden. Experimentet ska bl.a. stärka landskapets ekonomi och öka dess attraktionskraft för ungdomar. Det inbegriper också samkörning av många tidigare separata enheter inom t.ex. sjukvård och utbildning. På nationell nivå är syftet att samla erfarenheter om konsekvenserna av en ökad självbestämmanderätt på landskapsnivå.

Hannu Leskinen

■ Mellanutvärderingen av programmet för regioncentra: resultat

Utvärderingen av den sista perioden av regioncenterprogrammet, som räcker till år 2006, inleddes våren 2004. Den 30.11.2004 överlämnade utvärderarna sin mellanutvärderingsrapport för år 2004 till ministeriet. De viktigaste resultaten är att regioncenterprogrammen märkbart effektiviserar resursallokeringen; att de mest verkningsfulla åtgärdshelheterna inom programmet är de som främjar utvecklingen av regionernas kompetensbas, företagsverksamhet och innovationssystem; samt att verksamhetens största hinder utgörs av regionutvecklingens splittrade karaktär och bristen på konkret beslutsmyndighet.

Ulla-Maija Laiho

■ Industriregioner nätverkar i programmet för regioncentra

I enlighet med regeringens linjedragningar ska programmet för regioncent-

ra differentieras för att bättre motsvara behoven hos olika slags regioncentra. Basen för differentieringen utgörs av en klassificering av regioncentra i olika typer, bland annat ”specialiserade industricentra”. I denna grupp ingår 11 stadsregioner som nu ska nätverka sinsemellan. Målet för verksamheten är att stärka de berörda regionernas egna regioncenter- och specialiseringsstrategier. Det regioncenterseminarium som ordnades i Helsingfors 11.11.2004 utgjorde startskottet för verksamheten.

Ulla-Maija Laiho

■ Det fjärde landsbygds-politiska helhetsprogrammet: gemensamt ansvar för landsbygden

Det nuvarande programmet är det fjärde landsbygdspolitiska helhetsprogrammet i ordningen. Det är ett innehållsmässigt mångsidigt program som ska åstadkomma samverkan och samarbete mellan många olika aktörer i olika forum. Landsbygdspolitikens kärna utgörs ju av arbetsformer som koncentrerar krafterna lokalt och regionalt. Programmet innefattar 10 teman, som ska utgöra regional- och centralförvaltningens gemensamma riktlinjer i landsbygdspolitiskt hänseende under de nästa fyra åren. 2008 börjar troligen beredningen av nästa helhetsprogram.

Eero Uusitalo

■ Servicecentrum blir stort regionaliseringsprojekt

Inrikesministeriets senaste regionaliseringsbeslut gäller grundandet av ett servicecentrum för ekonomi- och personalförvaltning i Joensuu. Målet är att koncentrera största delen av ekonomiförvaltningens basuppgifter inom ministeriets förvaltningsgren, samt åtminstone personalförvaltningens löneräkningsfunktion, till Joensuu. Projektet hör till ministeriets allra största regionaliseringsåtgärder och är samtidigt ett viktigt steg mot en effektivare verksamhet. Genom att koncentrera räkenskapsverk och tjänster uppnår man bättre effektivitet. Servicecentret beräknas sysselsätta cirka 100 personer. Det ska inleda sin verksamhet år 2006.

Tarja Pyörä

■ Tillväxt inom flera sektorer i Lappland

Mätt i omsättning har Lapplands regi-

onala ekonomi vuxit under de två senaste åren. Under första halvåret 2004 ökade tillväxten med hela 15 % jämfört med föregående år. Detta förklaras långt av storindustrins högkonjunktur, men det finns också andra förklaringar. Enligt en färsk rapport som bl.a. Lapplands förbund varit med om att ge ut har utvecklingen varit positiv i hela 16 sektorer av 21, bland annat mekanisk träförädling och turism.

Ilkka Mella och Sami Laakkonen

■ Projekt kring offentliga tjänster på nätet

Projektet JUPA syftar till att föra ut offentliga tjänster på nätet. Man har valt ut ett antal tjänster och gått igenom hur dessa kan läggas upp elektroniskt. Syftet är inte bara att producera elektroniska tjänster, utan också att strömlinjeforma hela tjänsteproduktionsprocessen. Nu får kommuner, organisationer och statliga enheter ansöka om att komma med och konkretisera de nya verksamhetsmodellerna i form av fungerande e-tjänster. Mer info på www.jupa.fi eller via Pia Paaso, tfn 09-160 42525, pia.paaso@intermin.fi.

■ Justeringar i kompetenscenterprogrammet

Globalisering, aktivering av tillväxten hos kunskapsintensiva företag, samt skapandet av nationella och regionala

nätverk. Detta är utmaningarna för den nationella innovationspolitiken – också efter den nuvarande programperiodens slut år 2006. Minsterarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling har 11.11.2004 godkänt dessa punkter som prioriteringar för programmet under åren 2005–2006. Arbetsgruppen har också infört statsrådet förordat en fortsättning av programmet åren 2007–2013. Det nya programets struktur och målsättningar slås fast år 2005.

■ Uppdelningen i ekonomiska regioner justerades

Från och med årsskiftet 2004–2005 minskar antalet ekonomiska regioner på det finska fastlandet från 77 till 74. Justeringsbesluten fattas på basen av utlåtanden från landskapsförbunden och kommunerna. Årsskiftet medför också ändringar i kommunindelningen. Dessa ändringar innebär att kommunernas antal minskar med 12. I denna omgång ändrades inte indelningen i ekonomiska regioner inom Nyland och Östra Nyland: man avvaktar beslut om utvecklingen av samarbetet i Helsingforsregionen.

■ Parkano, Viiala–Toijala–Kylmäkoski plötsliga strukturomvandlingsregioner

I de nationella målsättningarna för regionutvecklingen utsågs Östra Lapp-

land och tre andra regioner till plötsliga strukturomvandlingsregioner dit specialåtgärder riktades i akut krishanteringssyfte. Genomförandet av dessa planer har redan börjat. Senare har dock plötsliga, omfattande strukturomvandlingsproblem framkommit också på andra ställen. P.g.a. förlusten av ett stort antal jobb inom träförädlingssektorn föreslår nu uppföljningsgruppen för regionpolitiska åtgärder att också Parkano stad och regionen Viiala–Toijala–Kylmäkoski ska få specialstatus som regioner som drabbats av plötslig strukturomvandling. Handlingsplaner bereds till slutet av mars 2005.

■ Seminarium om regionalt samarbete inom skelsektorn

Seminarieriet ”Seudulliseen yhteistyöhön – Opetustoimen seutuseminaari” äger rum i Helsingfors 13.1.2005 kl 9.00–16.45. Seminariet riktar sig till utbildningsorganisatörer, rektorer och lärare. Det syftar till att skapa intresse för regionalt samarbete inom skelsektorn, öka förståelsen för nätverksbyggande och ge verktyg för att starta olika former av regionalt samarbete. Seminariet kostar 160 • inklusive material, lunch och kaffe. Anmälningar mottas av Päivi Veinola, paivi.veinola@oph.fi, tfn 09-7747 7791. För tilläggsuppgifter, se kontaktinformationen inne i tidningen.

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto • **Vastaava toimittaja:** Tarja Pyöriä, puh. (09) 160 43472, fax (09) 160 44650, e-mail: tarja.pyoria@intermin.fi • **Toimitussihteeri:** Hanna Urjankangas, puh. (09) 160 42997, e-mail: hanna-maria.urjankangas@intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset ja osoitteen muutokset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, e-mail: raili.markoff@intermin.fi, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo